NAM THỨ MƯỜI BỐN. -- SỐ TEU 2938 MỖI SỐ : 0$04 NGÀY THỨ SÁU 31 DECEMBRE 1926

Trung Bắc Tân Văn

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1919

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

GIÁ MUA BÁO

	1 an	6 tháng	3 tháng	1 tháng
Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Ai-lao.	8$00	4$60	2$60	1$00
Nam-kỳ, Pháp-quốc và các Thuộc-địa Pháp	9 00	4 . 60	2 . 20	
Ngoại-quốc.	14 . 00	7 . 00	3 . 50	
Các làng và các công-sở.	10 00	5 . 60	2 . 50	

Mua báo có kể từ ngày 1er hoặc ngày 16 mỗi tháng. Ai ngỏ mua báo xin gửi trả cho hẳn trước.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant NGUYỄN V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNGBACTANVAN HANOI
Téléphone n° 180

PUBLICITÉ
Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.
Prix moyens, dernière page :
Une seule insertion. . . . 0$50 la c/m
Contrat annuel
Par centimètre et par insertion. 0$18 la c/m
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la c/m.
Petites annonces classées. . . 0$20 la ligne

Nghề nông ở xứ ta

Nước ta từ lúc có nước đến nay, tài nguyên của nước, sinh kế của dân, toàn trông vào nghề làm ruộng cả. Đến bây giờ vận hội đã mở mang, người minh kiến-văn đã rộng rãi, đua đuổi nhau vào đường thực nghiệp cũng đã nhiều, mà xem ra thì nghề thương vẫn chưa được tinh thạo, nghề công cũng hãy còn vụng về, chưa đủ sức tranh lợi quyền với người ở đại thị trường trong thế giới, nghề nông vẫn là nghề căn-bản ở trong nước, nghề nông có phát đạt, thì đường kinh-tế mới mong được dồi-dào. Người minh xưa kia tính khí hãy còn chất phác, kiến thức hãy còn hẹp hòi, về việc nông tang, triều-đình khích khuyến để ở yên-ổn, hay là khi gặp thiên tai, lúa má hư hỏng, thì lại giảm thuế hay là tha thuế cho nhà nông. Còn đến những cách thức cày cấy giống giọt, đề-phòng những việc thiên tai xảy đến như nắng to nước lụt vân vân, cũng là những việc phá hoang khẩn điền, khiến cho ruộng đất một ngày một rộng thêm ra, thì xưa thật là ít thấy lắm. Thành ra nghề làm ruộng của ta, trải bao nhiêu đời mà vẫn không tiến bộ được mấy chút, được hòng toàn trông vào sự may rủi, thật là một cuộc đánh bạc với giời; diện tích trong nước tuy thật rộng thật, mà nhân dân chỉ cứ xúm-xít vào một chỗ, bỏ hoang rất nhiều, lợi đất thu vẫn chưa hết. Số người sinh-sản một ngày một nhiều thêm, mà đất cát thì không mở mang thêm được mấy, tài gì nước chẳng nghèo, dân chẳng khốn, chẳng phải đứng trong vòng liệt-bại ở cái buổi kinh tế cạnh tranh này.

Ngày nay thì không thế nữa. Ở Hanoi nhà-nước đã mở trường Cao-đẳng canh-nông, ở Tuyên quang mở trường Canh-nông thực-hành, để rèn lập lấy người và khảo sát các công việc về nghề làm ruộng, các vật liệu bón xới cũng là phép lựa chọn hạt giống, vân vân, khiến cho nghề làm ruộng của mình một ngày một tinh, mà mang ngày thêm tốt, điền sản ngày thêm nhiều, thu mối lợi lâu dài mãi mãi. Lại những công cuộc to lớn, tổn phí đến hàng trăm hàng triệu, công trình đến mấy mươi năm, như là việc dẫn thủy nhập điền hiện đã thi-hành ở mấy tỉnh trong Trung-kỳ và mấy tỉnh ngoài Bắc kỳ, và ở Nam-kỳ hoặc nơi thì đắp bờ chắn nước, hoặc nơi thì đào kênh xẻ lạch để cho nước thoát ra; những công việc ấy bắt đầu đã lâu, đến nay đã có thành hiệu, và hiện đương trù-liệu khởi công khắp cả mọi nơi, làm cho số ruộng cày cấy được một ngày một nhiều mãi ra, và những ruộng đất đã thành thục rồi, cũng dần dần bớt được cái nạn nắng khô nước lụt; cứ lời quan Đông-pháp Công-chính giám-đốc A Pouyanne nói, thì cái lợi dẫn thủy ở Trung-kỳ và ở Bắc-kỳ, cũng cái diện-tích những ruộng đất cày cấy đã thêm ra được nhiều, và đến năm 1927 này, công việc ấy lại bắt đầu làm nữa, to tát hơn nhiều, thật đáng mừng vậy.

Than ôi! nước Nam ruộng đất rất nhiều, màu mỡ rất tốt, khí hậu lại ấm áp, rất hợp với nghề làm ruộng, tính người lại chịu khó, rất chăm về việc làm ruộng, thế mà lợi đất vẫn không đủ nuôi người, dân vẫn chưa giàu, nước vẫn chưa thịnh. Ở cái buổi bế quan tỏa cảng, không giao-thiệp với ai, vật giá còn rẻ, cách sinh nhai còn dễ dàng, thì còn xuề xoà xong việc, lần hồi cho qua tháng qua ngày thì thôi, chớ gặp cái buổi bốn bể giao-thông, sinh kế cạnh tranh, càng ngày càng kịch-liệt, người ta thì trăm khéo nghìn khôn, nghề gì cũng ngày thêm tinh tiến, mình thì nghề công nghề thương là hai nghề thu được lợi quyền to, mới là buổi bắt đầu chấn-hưng, chưa đủ sức ganh đua với người ở đại thị-trường trong thế-giới, lại còn dồn nghề nông là cái nghề gốc ở trong nước, là cái mối lợi tự-nhiên của trời đất dành cho, mà công việc làm ăn, vẫn cứ nhân-tâm cẩu-thả, toàn theo lối cũ cách xưa, được hòng chỉ trông vào sự rủi may, không có phần nào nắm chắc ở trong tay cả. Lại chỉ vì tư-tưởng không rộng xa, chỉ khi không cương quyết, và lại tư-bản không được dồi dào, non hai mươi triệu con người, chỉ loanh quanh trông vào cái hoa màu ở mấy khu đất trung-châu, còn biết bao nhiêu là đất cát ở nơi chân đồi bãi biển, thật là bát ngát mông-mênh, dành để cho cỏ mọc, cho nước ngâm, mà vết chân người không bước đến, quả như câu tục-ngữ ta thường nói: «Ngồi trên đống vàng đống bạc mà chịu chết đói», không những là đáng tiếc, mà lại đáng thẹn nữa. Trách sao tài-nguyên chẳng một ngày một cạn, sinh kế chẳng một ngày một cùng, không tránh khỏi được cái công lệ đào-thải ở trong trường thiên-diễn. Bây giờ ta đã mở mắt trông người, đã biết rõ cái khổ dại của ta thuở xưa là thế nào rồi. Vậy những nhà điền chủ của ta, tưởng nên bỏ dần những thói cũ mà theo dần cách thức của người, nào cách bón phân, cách lựa giống, ta nên tin dùng cách mới, cho điền sản ngày thêm tốt tươi. Những nhà đại tư bản, nên suy nghĩ rộng xa, đừng dùng cách thế lực đồng tiền, chỉ loanh quanh tìm cách sinh lợi ở chốn thôn quê, nên cùng nhau gom của góp sức, đi khẩn hoang ở các nơi xa, gây dựng ra công cuộc to tát thu mối lợi lâu dài về sau. Làm như thế thì trước đã có lợi cho mình, sau lại mở mang thêm được lợi đất, rộng đường sinh hoạt cho dân, chẳng phải là việc vừa được lợi lớn, vừa có nghĩa to, rất nên làm đấy du?

H. T. B.

Vô-tuyến-điện

Ngày 28 décembre 1926

Nước Pháp

Cải cách sách đối với Trung-hoa

Hội đồng các quan thượng-thư đã xét về các việc ở Trung-hoa; chưa quyết nghị ra làm sao. Cái chánh sách của chánh phủ sẽ theo như cái chủ-nghĩa tự-do của nước Pháp vẫn thi hành đối với các nước ở Viễn-đông.

Nước Đức

Việc giao-tế với nước Pháp

M. de Mar, ec, đại sứ nước Pháp, và M. Stresemann đã trao nhau bản giao ước của hai viện Pháp Đức coi về cái tài sản và quyền lợi của tư gia, để tỏ ra là một bước tiến bộ trong việc thân thiện Pháp Đức.

Tây-ban-nha

Một hội đồng giao tế trị thức

Quốc vương đã ký một bản lệnh đặt một hội đồng gọi là hội đồng giao tế trí thức, ở dưới quyền bộ ngoại giao trông nom, được chánh phủ trợ-cấp cho 50.000 pesetas. Hội đồng mục đích để bảo tồn cho bổ ký biết các tin tức về việc dạy tiếng Tây-ban-nha ở ngoại-quốc, về các việc giao tế về đường khoa-học, mỹ-thuật, và văn-chương.

Một việc đau mắt

Báo *Petit Parisien* nói ở Madrid có tin đồn rằng hơn người bị cao vào việc đau mắt ở Valletas bị bắn một cách bí mật, sau khi tra xét rất là nhanh chóng.

Nước Mỹ

Tòa nội các

Quan thượng-thư bộ thuộc địa tạ thế, có lẽ một vài tháng tới nội các sẽ có thay đổi. M. Jaspar vẫn giữ chức thủ tướng mà kiêm bộ tài-chính.

Nước Ý

Nghề làm tơ

Các nhà máy tơ lại phải hạ giá, nên đã quyết đóng cửa nhà máy trong một tháng, để khi nào tình thế khá hơn thì sẽ làm chế tạo lại hơn.

Hà-lan

Tình thế kỹ nghệ

Theo như bản tờ trình của *Federal Reserve Board*, thì trong hai tháng Novembre và Décembre kỹ nghệ giảm đi. Giá bông hạ bằng nửa giá bông nhất trong hai năm nay.

Mexique

Việc buôn khí giới

Chánh phủ Mexique cấm không được đem khí giới nhập cảng.

Nghề dân mỏ

Các công ty dân bỏ ở Mexique sắp có một đảng chủ nhiệm chung.

Bản giao ước của nước Mexique và nước Mỹ về việc dầu mỏ lại gia hạn.

Ấn-độ

Nghề giồng bông

Số đất giồng bông khắp địa hạt Ấn-độ, trong năm 1925-1926 được 24.008.000 acres, về năm trước số đất là 23.447.000 acres. Số bông thu hoạch sẽ được 51.022.000 balles; về năm trước được 56.150.000 balles.

A. R. I. P.

Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Thưa quý báo, tôi mua báo đồng niên, nhờ ơn quý-báo gửi báo cho một việc cần này:

Nguyên tôi có người em rột tên là L. còn ở chung với cha mẹ và anh em (anh em gái 4 người, chị em gái ba người) chưa có chia gia tài. Em tôi không có sản riêng, cũng không có thêm cho ai vay cả, không biết lý-tưởng vì hiểm-thù em tôi, khai ở huyện thế nào. Nay thấy huyện sức giấy bắt em tôi phải đem ngay 74 đồng xuống lính môn bài cho vay nợ, em tôi không có tiền nộp, để làm đơn kêu huyện và lại kêu quan phó-sứ tỉnh tôi, kể hết tình-trạng, nhưng quan không nhận đơn cả, cứ bắt phải nộp.

Vậy xin hỏi quý báo rằng:

1. Em tôi không nộp số tiền ấy, có lỗi gì không?

2. Em tôi muốn kiện tên lý-trưởng khai man như thế, thì lý-trưởng có lỗi gì không? Nếu kiện được thì phải làm thế nào? và kêu ở đâu? Nhờ quý báo cắt lời báo đăng lên báo chương cho tôi được biết, được cảm ơn lắm.

LỜI ĐÁP. — Người em rột ông phải làm đơn kêu tại quan Thống-sứ Hanoi và phải viện mấy lẽ sau này: là còn ở chung với cha mẹ, theo luật ta thì không được quyền có tài-sản riêng và đã không có của riêng thì chưa có thể tự mình làm nghề buôn bán được.

Nếu quan Thống-sứ bảo đơn xin ấy đi thì phải nộp tiền môn bài ấy, không thì phải xin áp thì sau. Nhưng mà em ông đã không có tài-sản thì vì thử thúc phát lại có đến sống không xin áp vào đâu được, vì nợ của con không có phép cai áp tài sản của bố mẹ được.

Nếu quả thật lý-trưởng khai gian tài người em ông có thể kiện tại tòa án đệ nhị cấp được, theo như điều 102 và 110 trong luật Hình Bảo-hộ như sau này:

Điều 102. — Người công chức nào khi trình báo việc gì với quan trên, xét ra quả là man báo, không có rằng có lấy tiền của ai hay không, nếu không thì bị về trường hợp điều 66 thì sẽ bị phạt giam từ 1 năm đến 3 năm và phạt bạc từ 51 đồng đến 1000 đồng.

Điều 110. — Luật này gọi công chức là nói gồm tất cả các viên chức thuộc về hàng thượng cấp quan-tại, quan tỉnh, phủ, huyện cùng là các quyền dịch về tổ g chức, hương chức về ngạch tư-pháp cũng như ngạch hành chánh.

Ph. h-L.

Các tin lạ trong thế-giới

Số sách rải rộ về lạc bay ở nước Anh

Dân-số nước Anh lấy làm tự về của sự rải rộ ở tin bay mỗi ngày một nhiều.

55 người bị hại trong năm nay có tới 73 người. Tính từ tháng juin 1925 đến tháng juin mới rồi, nước Anh mất 262 cái thư bay đựng giá 500.000 livres sterling.

Báo *Morning Post* bình-phẩm về việc ấy có nói rằng: Ta thấy chánh-phủ Anh không lưu tâm về việc luyện tập các phi-hành-gia, nên tình ra lắm tai nạn như thế.

Người Nga luyện nữ quân

Người Nga quyết đem võ nghệ dạy dân bà con gái.

Việc ấy đã bắt đầu thi-hành, vì ở châu Oural-est, hiện đã mấy người dân bà được giấy khen trong hàng quân.

Tại tỉnh Smolensk đã có mấy đội bộ binh dân bà, và nay mai lại sắp luyện mấy đội phi binh dân bà nữa.

Một việc phát minh mới về quang-tuyến X

Các báo thế-giới bình-phẩm rất nhiều về một việc của bác-sĩ Coolidge ở Boston phát-minh được một thứ quang tuyến X mới mạnh hơn quang-tuyến của quang-tiết (radium) Quang-tuyến mới này không lấy ở quang cất, nhưng là do một luồng điện 350 000 volts chạy qua một cái ống trừ hết không khí mà sinh ra. Bác-sĩ nghiệm rằng các chất gặp phải quang-tuyến ấy thì tính chất hình thể bị biến hẳn đi.

Hoi còn đợi để ý về gần chỗ quang-tuyến ấy chưa đến một giây đồng-hồ liền hóa ra một thứ bột vàng, xưa nay khoa học chưa từng biết, mà không thể làm cho tan ra được; dù cây đèn dầu để gần quang-tuyến, bỗng biến thành một chất đặc, cũng không biết là chất gì; đá thấu trắng để gần quang tuyến bỗng thành ra đá đen; đá thấy tính trong suốt sáng như nước, để gần quang-tuyến ấy thành ra sẫm đỏ, và chỉ một lần; đá hoa để gần quang tuyến thành ra bông bông như thứ bông, sáng rực trong mấy giờ đồng hồ, mà tay mó vào vẫn thấy lạnh. Quang tuyến ấy đi qua đâu, thì vi trùng gặp phải chết ngay. Đem sữa bò để gần quang tuyến ấy, trong một phần nhiều của một dây đồng hồ, thì trong sữa có con vi trùng nào chết hết. Nhưng tiếc thay lại nghiệm ra nếu trẻ trùng như thế, có một cái vị khó ăn, chưa biết việc ấy tại làm sao. Lại có một việc lạ nữa, là đem quang tuyến ấy chiếu vào lông một con thỏ, thì thấy lông trắng hóa ra đỏ lên gấp đôi.

Máy lời khuyên nhủ của ông cụ thọ nhất thế-giới

Trong một số báo trước đây đã đăng tin M William Smith, người nước Ái-nhĩ-lan, 126 tuổi, tự-thị ở xứ Crosgar, châu Down (Ái nhĩ-lan). Sau thời ông vẫn ở một mình trong cái nhà ấy, mà đã đẹp cả cửa kính đi, để cho trong nhà có đủ không-khí. Ông thường khuyên nhủ những người đến hỏi ông về cái phép trường-thọ như sau này:

Trước khi 60 tuổi chớ có lấy vợ; nên ăn ít hiều, nhưng chỉ ăn những vị đơn giản thôi; mỗi ngày nên uống một tí rượu; chớ nên đặt sức quá, ban đêm ngủ cho bớn quãng to. Nhất là chớ nên giận dữ, gắt gỏng.

Người Nhật quyết trừ một cái tục mê-tín lạ thường

Chẳng biết giả còn nhớ rằng trước đây bản báo đã có thuật chuyện về cái tục mê tín lạ lùng của người Nhật là phàm con gái sinh vào tuổi bính ngọ (tuổi ngựa) thì đành suốt đời ế chồng, không ai dám lấy. Họ tin rằng những con gái sinh phải tuổi ấy, phải ngồi sao chiếu mệnh nên, về sau có lấy chồng, tất hay sát chồng, hoặc làm hành hạ nhà chồng, chứ chẳng thì nào hành nên giới đó với nhau được.

Nguyên là tục truyền từ đời xưa, sách Hậy không biết bao nhiêu thế kỷ nữa, Aomori, có một ả thiếu nữ kia, sinh phải tuổi bính-ngọ, vì sau lấy chồng, mà chồng thành ra nhà hèn, với nhau, rồi đẻ nhà ả đứng tay gì chồng. — Câu chuyện truyền bước ấy, thật không có gì là lạ cả, thế mà tự hậy thành lệ, các con gái sinh phải tuổi bính ngọ là đành chịu cái kiếp không chồng! — Mãi tới ngày nay, tục ấy vẫn chưa bỏ được; các bạn liều yêu đào tơ Nhật-bản sinh phải tuổi ấy, đành kiếm nghề tự lập mà nuôi lấy thân, để chân đơn gối chiếc một thân một mình cho trọn đời trọn kiếp. Nhất là trong bọn nữ học sinh các trường Y học và Sư-phạm lại nhiều người thế lắm.

Tuy nhiên, cái thói mê tín ấy gây nên nhiều cái ảnh hưởng rất hại. Riêng năm thường xảy ra không biết bao nhiêu con gái vì mình phải tuổi ấy mà quyết chí quyên sinh cho rồi, nhưng từ đầu năm nay tới giờ, tính ra số tử-sinh mười người mất phương máy ngài quyết sinh vì cớ ấy.

Vì vậy ngày nay người Nhật quyết chí bãi trừ hẳn cái thói mê tín dị đi, phàm các con trai nhà thế lễ thường-lưu đều kén chọn những cô thiếu nữ sinh phải chính tuổi bính ngọ mà lấy làm vợ, để tỏ ra rằng không thèm lấy cái tục hủ lậu làm hệ trọng nữa.

Đáng nước thế nhất phá cái tục lấy là đám cưới con trai quan nguyên-thủ-tướng Nhật, là M. Mitsuku Hara, lấy cô Takichi là con gái quan lãnh-sự Nhật ở Xiêm bây giờ, cô Takichi chính sinh phải tuổi bính-ngọ đấy.

Các số cuốc-trái chưa lĩnh tiền

(Tiếp theo)

Kỳ thứ mười một (1er décembre 1926)

Những phiếu 500 đồng:

	$7.607	68.233	
Những phiếu 100 đồng:			
60	44.836	73.606	90.190
383	46.226	73.654	90.895
2.911	47.920	73.965	91.622
5.368	48.297	74.437	92.725
7.142	48.712	75.287	93.165
8.641	49.377	75.334	95.047
10.096	50.474	75.400	95.962
12.499	50.475	75.811	96.561
13.564	50.776	76.239	97.661
14.557	50.777	77.200	97.741
18.080	51.931	78.399	98.034
19.120	52.771	78.500	98.086
19.882	53.568	78.643	98.494
20.014	53.678	78.668	98.512
21.093	55.190	78.739	98.621
25.382	63.000	78.749	98.629
25.776	63.677	79.899	99.046
27.973	63.765	81.557	100.598
28.805	65.978	81.568	103.651
29.235	66.462	82.209	108.277
33.040	69.461	82.416	113.552
36.960	69.651	83.115	114.627
37.122	70.329	83.515	114.995
37.549	70.657	83.592	115.203
39.469	70.289	84.076	117.528
42.741	70.606	84.562	118.227
42.898	70.820	85.958	118.357
43.083	70.838	86.708	118.778
43.461	72.086	87.030	120.465
43.890	72.491	88.896	122.060
44.814			

Kỳ thứ mười hai (1er ma

Những phiếu 500 đồng:

2.0			
3.288	37.347		
3.532	37.397		
3.550	37.563		
5.384	37.898		
6.301	38.799		
8.374	38.863		
8.799	40.921		
9.031	41.507		
11.644	43.358		
14.152	43.638		
15.849	45.532		
15.855	46.025		
16.124	44.107		
18.188	48.730		
18.509	48.892		
19.198	49.068		
20.307	49.881		
20.537	50.020		
21.450	50.478		
21.969	50.878		
22.378	53.431		
23.825	54.020		
25.220	54.230		
26.677	54.957		
28.824	54.960		
29.847	55.861		
29.924	56.812		
31.132	62.866		
31.228	63.197		
31.525	66.215		
32.525	67.966		
33.747	67.981		
34.342	67.998		
36.422	68.043		
36.661	68.107		

Kỳ thứ mười ba (2 juin 1925)

Phiên 500 đồng :
37.496

Những phiên 100 đồng :

2.234	39.880	64.427	91.919
4.403	39.882	65.293	93.833
4.807	40.166	66.432	94.403
5.695	42.175	67.003	94.661
7.236	42.819	67.197	94.851
10.710	43.227	68.799	96.099
11.228	43.635	69.616	96.536
11.627	45.931	70.457	97.089
17.977	46.178	71.127	98.327
18.498	46.782	71.619	98.580
19.636	46.790	72.459	98.841
21.838	47.048	73.209	99.712
26.416	48.420	74.467	99.960
34.437	48.889	74.793	99.121
34.616	50.377	74.963	99.136
35.374	50.969	75.091	99.216
37.400	51.390	76.617	100.998
38.814	52.890	76.442	100.820
38.052	52.983	77.865	101.886
38.574	52.994	79.520	102.351
39.942	53.405	79.640	104.113
39.999	54.159	79.687	104.290
31.915	54.357	79.963	106.358
33.703	54.509	81.559	110.529
33.630	55.421	81.634	114.963
34.639	55.578	81.700	115.503
35.157	55.896	83.369	117.083
35.453	56.816	83.508	117.351
35.226	56.952	83.956	117.388
35.994	57.378	84.472	118.717
37.036	58.640	85.955	116.876
37.251	58.709	87.515	119.129
37.433	58.790	87.932	120.132
37.632	58.792	88.371	120.182
37.668	60.614	89.352	121.989
37.814	61.175	90.371	123.298
38.148	62.378	90.977	123.470
38.424	63.540	91.049	

(Còn nữa)

Tin sau cùng

Cái chánh cách của nước Pháp đối với Trung-hoa

M. Briand đã điện cho các đại-biểu Pháp ở Bắc-kinh, Londres, Bruxelles, Washington, Rome, La Haye, và Lisbonne nói rằng nước Pháp sẽ thi hành với Trung-hoa một cái cải cách như trên đã thời, và sẽ giữ gìn không quan thiệp vào nội chính Trung-hoa; nước Pháp xét ra nay chưa nên bàn đến các quyền lợi của ngoại quốc trong khi Trung-hoa có hai chánh-phủ trong phần pháp. M. Briand khuyên nên đợi cho qua buổi khủng-hoảng, rồi sẽ điều đình với một chánh-phủ thực là toàn-bộ của dân Trung-hoa.

Vua mới nước Nhật

Sáng ngày thứ ba 28 décembre, có thiết triều tại hoàng-điện. Tân-hoàng sẽ đọc lời tuyên-cáo, khuyên quốc dân nên giúp mình như giúp tiên-hoàng và tiên-hoàng-tổ. Quan tuổi tướng đệ lại nói quốc dân nên lòng tuân ý tân-hoàng.

Tân-hoàng cai lời tuyên ngôn với quan Trà-thượng, với hoàng-thân Kanin, là bộ ký-lục trong hoàng-tộc, với vương tước Saionji, là nhà chánh-trị ký cựu nhất, khuyên nên một lòng thành thực, hiệp tác với tân-hoàng. A.R.I.P.

Tin Saigon

Ngày 29 Décembre

Quan Thống-đốc mới

Quan Thống-đốc mới, M. Bonshard de la Brosse, đi tàu *Amboise* tới Saigon sáng hôm nay. Có ông xã-trưởng Saigon, và các viên-chức ra nghênh tiếp. Ngài ở lại tàu, ông xã-trưởng có chức mừng quan Thống-đốc, đoạn quan Thống-đốc đi đến phủ Thống-đốc. Đến đấy quan Khâm-sứ Le Fol giới thiệu các quan chức với ngài.

A.R.I.P.

Công cuộc dẫn-thủy ở Đông-pháp

(bài của quan Đông-pháp Công-...)

...-khác (tỉ dụ...). — Ở ...ngài, dùng phép ...ực ... nước vào 16.000 hectares, phí ... chừng hai triệu bạc, mỗi hectare 125 $.

...u sông Han-giang. — Ở tỉnh ...ng-trị, rộng 20.000 hectares, phí hết 3.500.000 $, mỗi hectare hết 175 $. Các ông ấn định dùng cách đắp thấy bằng máy tàu, nhưng nay đương khảo xét xem dùng phép trọng lực có lợi hơn không.

Kho sông Mã ở tỉnh Thanh-hóa. — Cái dự-án định dẫn nước vào 34.000 hectares, phí hết chừng 4.400.000 $, mỗi hectare hết 130 $.

Kho sông Ly-ly (thượng-lưu). — Ở tỉnh Quảng-nam, dùng máy tàu để dẫn nước vào 5670 hectares, phí chừng hết 920.000 $, mỗi hectare hết chừng 145 $.

Lại đang khảo sát xem dùng cách gì để dẫn nước sông Cả vào ruộng tỉnh Bình Định.

Việc dẫn thủy vào các tỉnh Đồng bằng Bắc-kỳ, hai Phan-rang và hai Phan-thiết cũng đương trù tính đến.

Tất cả các công việc cần làm sau này cộng là 140 000 hectares, chỉ-phí hết thảy là 18 triệu bạc, mỗi hectare trung bình hết 130 $.

c) *Nam-kỳ*

Vì các việc đào kênh để làm ở vùng đất thấp xứ Nam-kỳ rất là to tát và có diện tích cao hơn đất còn phải dùng cách lấy đê mở mang sông còn rộng lắm, nên từ xưa đến giờ chưa chú ý đến việc dẫn thủy vào các đất cao. Tuy vậy cũng có nhiều vùng về phía Đông xứ Nam-kỳ cũng có thể dùng nước sông Donnai và sông Bé để đem vào dẫy được. Hiện nay đương khảo sát xem có thể phân việc lấy nước sông Bé để phân phát cho hai thành phố Saigon và Chợ lớn dùng mà lấy thêm nước để dẫn vào một phần tỉnh Thủ-dầu-một.

D. — *Cao-miên.*

Ở Cao-miên việc dẫn-thủy nhập-điền cũng cần như ở Trung-Bắc-kỳ vì muốn ở xứ ấy cũng thế thường mà sẽ lợi về sự mở mang ruộng đất cũng quan-trọng lắm.

Trong các bản dự án đương khảo-sát thì hiện nay chú ý nhất đến bản dự-án dùng phép trọng-lực để lấy nước sông *Preck-Thnot* mà dẫn thấy vào vùng Kompang-Speu. Bản dự-án ấy đã khảo sát từ năm 1923, tỉnh mỗi mẫu mang được 60.000 ha., phí-tổn hết chừng 7 triệu bạc, mỗi ha. hết độ 120 $. Việc lấy nước sông Parsat và sông Siemréap để dẫn thấy vào được chừng 12 đến 15.000 ha. cũng có thể trù tính được.

Nay cũng trù-tính những công-cuộc to tát hơn là lấy nước sông Mé-công ở ngang cao thảo nước Kratié. Về mùa nước xuống, lấy nước ở sông ấy mỗi giây được 1500 đến 1600 thước khối thì có thể tưới được 1 000.000 đến 1.200.000 ha. hiện nay hãy không có dân sự ở.

Song vì các công cuộc ấy to tát quá và phí-tổn mất nhiều hết chừng 80 đến một 100 triệu bạc nên việc thực-hành phải đợi một thời kỳ khá lâu mới có thể trù tính được.

E. — *Ai-lao.*

Hiện nay thì các việc dẫn-thủy nhập-điền chưa cần làm ở Ai-lao, song hễ bao giờ đường xe-lửa từ Tân-ấp đến Thakhek làm xong tim các công việc ấy cũng cần làm.

ĐẠI ƯỚC VÀ TỔNG KẾT.

Hiện tình. — Hiện nay (1925) các việc đã thấy làm ở Đông-pháp rồi đã mở mang được 1.400 (00 ha. Trong số ấy 1.250.0.0 ha. ở Nam-kỳ, 80.000 ha. ở Bắc kỳ và 60.0.0 ha ở Trung-kỳ.

Gai-phá và các việc ấy đến ngày nay hết thảy cả chừng 60 triệu bạc, mỗi ha. trung-bình hết 41 $.

Công cuộc cần phải làm. — Công việc cần phải làm tự mồng một tháng giêng tây năm 1926 thì trước hết là phải làm xong các công cuộc đã dang rồi phải tùy-nhân các cái dự-án ta vừa kể trên này trong các đoạn ấy ta có việc gấp phải làm ngay không trì-hoãn được, có việc cần vừa kể khi nào có tiền thì làm.

I. — *Làm nốt cái việc cần đó.*

Bắc-kỳ (kau Sông-cầu)	1.300.000p.
— (khu Sơn-tây)	750.0 0p.
Trung-kỳ (khu Phan-rí)	1 450.0 0p.
Nam-kỳ (chương-trình đào kênh đương theo đến 31 décembre 1926)	1 550.000p.
Cộng.	5.003.000p.
Mở mang được chừng	100.000 ha.

II. — *Việc cần làm vừa.*

Bắc-kỳ (theo nước các khu sang Đây)	4 000 000p.
Trung-kỳ (khu Quảng-ngãi)	2.100.000p.
— (khu Quảng-nam)	3 470.000p.
— (khu Thừa-thiên)	3.415.000p.
— (khu Quảng-trị)	850.000p.
Nam-kỳ (phần thứ nhất trong kế hoạch chương trình đào kênh mới 1927-1934)	10.165.000p.
Cộng.	25.000 000 p.

Cả thảy tăng số đất cày cấy lên được 185.00 ha. ở Trung-Bắc-kỳ và 200.000 ha. ở Nam-kỳ.

III. — *Việc cần vừa.*

Bắc-kỳ (kau Kế-sặt)	5.750.000p.
— (khu Hadong)	2.200.000p.
— (khu Bắc-ninh)	2.350.000p.
Trung-kỳ (khu sông Tra khúc (tỉ-dụ))	1.500.000p.
— (khu sông Han-giang)	3.500.000p
— (khu sông Mã)	4.400.000p.
— (Cình-công Vinh)	4.500.000p.
— (khu Nha-trang Phan-rang, Phan-thiết)	8.250.000p.
Cao-miên (khu Preak-Thnot)	7 000.000p
— (chung Pursat và Kom-pong)	3.000.000p.
Nam-kỳ (khu thứ nhì chương-trình đào kênh mới (1935-1950)	10.000.000p.
Ai-lao (canh đồng Vientiane).	2.000 000p
Cộng.	55.000 000p

Các việc ấy có phải mở mang chừng 600.000 ha. trong số ấy 30 000 ha về việc đào kênh ở Nam-kỳ.

Tất cả các công việc cần gấp và cần vừa có thể làm xong trong hạn từ 10 đến 15 năm ở Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Cao-miên, và trong hạn từ 20 đến 25 năm ở Nam-kỳ. Làm xong việc đào kênh ở Nam-kỳ thì có thể mở mang được chừng 500.000 ha, mà xong việc dẫn thủy ở các xứ thì mở mang được 700.000 ha. Tổng cộng cả số đất mở mang được từ ngày bắt đầu làm việc dẫn thủy sẽ được là 2.600.000 ha., chỉ phí hết tất cả chừng 145 triệu bạc.

Sau nay, hễ làm xong các công cuộc trên này rồi thì việc canh-nông sẽ mở mang ra mà số thu của các sở dự-toán được tăng lên, thì bấy giờ có thể trả lại số bổ túi. Chương-trình này là làm trọn việc đào kênh lạch ở Nam-kỳ và lấy nước sông Mê-công mà tưới vào hơn một triệu ha. ở phía Bắc xứ Cao-miên.

Thực hành các chương-trình bổ-túc ấy hết một trăm triệu bạc, bề là a xong thì tất cả số đất mở mang được là gần 4 triệu ha, mà cái phí tất cả hết chừng 350 triệu bạc.

Sự chi-phí về việc dẫn-thủy có thận thật, nhưng sẽ sinh lợi cũng được nhiều, nên cứ việc làm không phải nghĩ ngại chút nào. Cứ xem như hiện-quả rõ ràng mình bạch vừa rồi của cuộc dẫn-thủy ở khu Kép ngoài Bắc-kỳ, đã biết rằng trong số 2 000.000 ha rưỡng mở mang hết có lẽ 10 đến 15 năm mà tăng giá lên được 750 triệu bạc, tính trong giá phải bằng là 17 quan tại được 17 nghìn triệu $ lợi ấy vừa bởi sự mở rộng thêm số đất cày cấy vừa bởi thu-hoạch được tăng lên cũng đã chứng việc thi-hành các bản dự-án trên kia là có lợi và là chắc.

Và chẳng hiện nay số gạo ở Đông-pháp sinh sản ra đã nhiều hơn số tiêu dùng 4 triệu tạ, thì ắt mang được bao nhiêu rưỡng đất ấy là tăng số xuất cảng lên bấy nhiêu. Vậy thêm lên được một triệu tấn thóc đất làm vào số tấn gạo hiện nay đương xuất cảng.

Hiện nay xứ Đông-Pháp về việc xuất cảng gạo đã đứng vào hạng nhì trong thế giới. Trong khoảng mười năm từ 1915 đến 1924, nước Diến-điện xuất cảng trung-bình được 1.100 000 tấn, Đông-Pháp được 1.100 000 tấn, nước Xiêm được 800.000 tấn. Xem đây thì biết xứ Đông-Pháp gần bằng nước Diến-điện mà chắc rằng làm xong các công việc dự định thì số ấy còn tăng lên gấp bội gấp ba số của nước Diến-điện.

Vả chẳng tổng số xuất-cảng của Đông-Pháp, một mai gạo mỗi năm đã được hơn một nghìn triệu phật-lăng, thì hễ số xuất-cảng tăng lên thì việc buôn bán ở trong xứ càng có lợi.

Bài này chính-phủ Đông-Pháp đã cần cho việc dẫn-thủy làm và đã trù tính, đã sẵn tiền để làm các công cuộc ấy trong một thời hạn nhất nghĩa, thì thực công việc khó để mà làm nên nhiều ít thế nào.

Các bản sơ-in về công cuộc ấy gấp để làm xong rồi, còn chỉ công cuộc của vua công đương khảo-sát.

Hải-Lang dịch.

AI LÀ NGƯỜI BẮC KỲ CŨNG CẦN PHẢI BIẾT !

Một quyển sách có 3 đạo nghị-định của quan Thống-sứ Bắc-kỳ:

1° *Ngạch thanh-thán ở Bắc-kỳ sửa đổi lại.*

2° *Việc khẩn đất ở miền trung-du và thượng-du Bắc-kỳ.*

3° *Ngạch thuế điền-thổ sửa đổi lại.*

Mỗi quyển . . . . 0$ 15
Tiền cước thường . . 0 , 05
Tiền cước Recommandé thêm . . . . . 0 , 10

Thư và mandat gửi cho :

M. Lê-nguyên-Đức
61-63, Rue du Coton
HANOI

VIỆC HANOI

Les bureaux de la Direction, de l'Administration et de la Rédaction du T.B..V. et du Học báo sont transférés Jules Ferry n° 66bis et 68. Entrée de la Rédaction n° 39 rue Lamblot.

Sở báo T. B. T. V. và Học-báo mới dọn sang phố hàng Trống số 66. Tòa soạn có cửa riêng vào đàng phố Nhà-thờ, số 39.

Thời-tiết

8 giờ	16 độ
15 giờ	20 độ

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, một tạ	2 . 10
— nhì	1 1 60
— ba,	1 0 80
Thóc hạng nhất	7 2 1
Lúa ngô	7 4 3

Giá bạc. Kể từ ngày 30 Décembre 1925. giá bạc ở kho Nhà-nước định là 12 40

Bị giá quốc trái.

Ngày 28 Décembre 1926

8 /	hoàn dân	84 1.00
3 1/2	hoàn dân	»
4 %	vĩnh viễn 1917	50 75
4 %	» 1918	501.75
6 %	» 1920	701.15
5 /	hoàn dân 1920	78 .75
4 %	1925	78 75

Ngày 29 Décembre 1926

8 /	vĩnh-viễn	84 1.90
5 /	1915-1916	68 1.25

Thể lệ mới về việc mở trường. Sự học yếu lược ở các xứ (*tiếp theo*). — Việc học cần trẻ, muốn được ích lợi thì các trường gần các xứ mới lập cũng cần phải theo thể lệ khám xét như các trường công. Nếu các trường ấy mà lâu ra được nhiều, thì về đường sư-phạm sẽ do các viên chương-giáo bắn xứ ở các trường kiểm bị phê luận ấy trong coi, tùy quyền việc thanh-tra so-học Pháp-việt ở tỉnh. Quan Sứ mỗi tỉnh hay quan đại-biểu các quan Công sứ sẽ quản cả mọi việc hành vi ở các trường hàng xã. Mỗi trường phải có ba quyển sổ và nhất là các sổ trình tăng thời-kỳ cần các thầy học, thì do viên chánh hội đồng nơi các quan xét. Các quan xét ba quyển sổ ấy và xét thị trình thì rõ việc ở các trường ấy.

Gặp phép cho các làng mở trường dân có thể lại bỏ đi được. Cứ cách ấy tổ để phòng việc đổi các trường hàng xã làm các trường nhà nước, nhưng muốn đổi thì thi tăng phải lâu năm nữa mới xong. Thế nhưng gặp những trường hợp đặc biệt, bất đắc dĩ thì quan sứ có thể cho bãi tạm hay bãi hẳn trường, hoặc bắt thầy học đi cũng được. Khi ấy các ngài sẽ tự trình tới tổ.

Các cách lập các trường hàng xã theo lối mới này, đã tiến hơn cái cách các trường ngày xưa lắm. Tôi mong rằng cách ấy sẽ làm cho thôn làng nguyện vọng định-đáng của nhân dân nhiều phần để tỏ ra. Vì là nó không khiến cho bần-dân được phong tục các làng, thấy học thành ra quyền luyến với học đường và với thầy xã. Nó không làm cho con trẻ thành ra mất dạy, mất rễ ở cửa hàng đông và gia-đình. Mà lại gây ra được cái tình gần gũi rất hay của các xã với nhau, các xã sẽ lựa chọn lấy thầy học, thợ cái học-lực nhất là cái bệnh khiến các dân thấy, và làm cho các xã đều cần đương nỗi mọi khoản kinh phí để cần cho sự học hành được hoàn thiện hơn. Sau nữa, cái cách ấy lại làm cho chức hương bản xã có thể thu thập lấy lại là thảo tự mà các trường sơ-học không có, để một trường cao-đẳng tiểu học hay cái lớp thành chung. Như vậy nhờ về sự học ở chỗ hương-thôn đặt ra một cách chắc chắn và tiến hợp với sự cần dùng ở bản xứ, mà nền tiểu học và nền cao đẳng tiểu học có thể mình tiến được đồng thời với nền học ở thành phố, và học học mà dân bảo-hộ vẫn vẫn khác hẳn.

Tôi nước sau rằng các ngài sẽ bá cáo ngay cho thể lệ trong hai đạo nghị-định ngày 2 và 27 décembre cho nhân dân biết. Các ngài lại phải giảng cho các quan lại về các hội-viên hương hội hiểu cách thức mở trường và sự kết quả việc cải cách này thì nền giáo-dục tiến được có lợi quảng-đại cho chính-phủ. Các ngài lại khiến cho ai nấy hiểu rõ rằng nhà nước đã sử rộng rãi cho nhân dân được thêm lắng làm thì thì những trường tư mở giữa ở trong mấy làng kia không nên dung thứ nữa.

Vậy sau khi đã cho mấy trường ấy một cái thời hạn là hai lần đi theo như lệ chung thì các ngài nếu xét nên bãi các trường ấy thì tùy các ngài. Các ngài xét xem dư-luận đối với sự cải cách này thế nào và các nghị định thi hành làm sao thì xin làm tờ trình tới tổ, hạn đến đầu tháng hai này là cùng.

Ngày tết nguyên-đán Tây. — Quan Toàn-quyền không tiếp khách ngày tết nguyên-đán Tây.

Phái-bộ thương-mại Nhật-bản đã đi rồi. Mấy người Nhật trước về phải bộ thương-mại qua đây mấy hôm rồi đi hết rồi. Sáng hôm qua đi chuyến xe lửa thứ nhất chạy Vinh đã đi đường bộ vào Saigon.

Xe chạy 6 giờ sáng và giờ rồi, thế mà sắc qui quan đi tiễn chân đông lắm, đại biểu quan Toàn-quyền, đại biểu quan Thống sứ, ông hội-trưởng phòng Thương-mại Hanoi.

Ngạch cai-trị. — M. Meilliet Maurice Jean-Félix quan cai-trị hạng nhì trước; tòng-sự tại Cao-miên, mới nghỉ phép sang tháng này đã tây thuộc quan Thống-sứ Bắc-kỳ bổ dụng.

Lệ cấp lương trước cấp cho viên chức bản xứ đều đi xứ khác. — Ngày 16 đó chúng quan Toàn-quyền đã ký nghị-định cho phép cấp lương trước cho các viên chức bản xứ từng những người làm ở các sở nhà nước bắt từ thuộc về ngạch tuong đương, ngạch thường hạn, tuy hàng tay hạn dưới đi đi một xứ khác trong Đông-dương hoặc tại một tỉnh Lưỡng-kỳ nào ở bên Đông-dương, nếu ấn cấp trước ấy không bao giờ được quá hai tháng lương.

Cái ân-mệnh ở ngõ Trạm-thương. — Cái hồ-sơ về việc này đã chuyển giao cả cho tòa án bình rồi, vì những kẻ phạm là người bình thì quyền thẩm phán không thuộc về cho tòa án văn. Tối thì Nguyễn-v-Tương là người bị đâm đem mổ xác thì thấy vết đao rạch dưới dái quả tim từ trên xuống dưới, thông cả dạ dày và dụng cụ vào gan, vì thế mà chết ngay, xem thì thấy biết là cầm mạnh lắm. Trong bọn người lính ở ngõ Trạm-thương tên đó thì người lính đoan là Dreolier bị nghi tình là thủ phạm hơn cả, vì tài quân hèn có với mưu ở tay đốt vào. Nhưng thế thì k ó lòng mà chối được.

Quan tổ đốc phiên-án tòa án bình mới xét.

Ngạch tòa sứ. — M. Trần-trọng-Giác thư-ký hạng nhì, được thăng hạng nghỉ 3 tháng.

Ngạch học chính. — M. Đặng-v-Mỹ, giáo-học thường hạng ngoại hạng ở tỉnh-yên, được nghỉ 6 tháng.

Không đội trời chung
đã ra quyển thứ nhất, giá 0$ 12. 5.986

Hiệu CHABOT có lời chúc năm mới các quý-khách và lấy làm vui mừng báo cáo để quý-khách biết cho rằng ngày 1er Janvier 1927 bản hiệu sẽ mở tại số 49 bis, phố Paul-Bert một hiệu gọi là AGENCE DES GALERIES LAFAYETTE, có đủ các thứ quần áo cho dân ông dân bà dùng.

Ai đặt hàng để lấy ở Paris, song theo như Catalogue mùa đông 1926-1927 thì sẽ được hạ giá 10 %. 5.992

TIỂU THUYẾT MỚI :
Mảnh gương trong, giá : 0$ 22
Giọt Máu Đào, giá : 0 , 25
Bán ở Hanoi, Haiphong, Nam-định, Vinh, Saigon, Pnompenh. 5.997

Tập trận giả tại Lạng-sơn

Hội Indochine Films & Cinémas có chụp phim ảnh bữa nọ tập trận giả ở Lạng sơn, nay đã xong, bắt đầu từ tối thứ tư 29 décembre đến thứ ba 3 Janvier 1926.

Chiếu phim ảnh ấy tại :

Rạp Cinéma Palace phố Tràng-tiền và Family Cinéma phố hàng Buồm Hanoi

CÁC NHÀ DÙNG ĐỒ ẢNH NÊN BIẾT

Vì hiệu hảo chế Monsta, 54, phố Paul Bert, Hanoi mua nhiều, và mua được rẻ, nên hiệu ấy lại có thể bán được các chất Hyposulfite de Soude, Bisulfite de Soude, Sulfite de Soude, Hydroquinone, và tất cả các thứ đồng vào nghề ảnh, theo giá rất rẻ.

Ngạch cố đỏ. — Mme. Trần-thị-Bạo, cố đỏ thực thọ hạng năm, được thêm hạn nghỉ một năm nữa.

Ngạch thừa phái. — M. Bùi-đỗ-Doãn, thừa-phái giám-biện sở (Longxuyen) được nghỉ dưỡng bệnh 3 tháng, tính nửa lương.

M. Hoàng-văn-Ngọc, đã trúng tuyển kỳ thi thừa-phái mãn thọ-sung-dụ, ngày 25 septembre 1926, giám-đốc Trà-nhiêm, nhân Tuần-lãng (Longxuyên) được bổ thừa-phái hạng nhất, làm tăng sức-phẩm vẫn giữ (9, 2) vì bổ đi chân Bảo-soạn.

M. Mạc-đình-Tân, thừa-phái huyện Yên-mỹ (Hưng-yên), được nghỉ phép sáu tháng.

M. Lương-duyên-Hoan, thừa-phái hạng tư, hết hạn nghỉ nay bổ thừa-phái huyện Yên-mỹ).

Ngạch công chánh. — M. Thành-xuân-Lợi, tá sự chuyên-môn hạng nhì nay được nghỉ một năm không lương.

Ngạch khám bệ. — M. Trần-văn-Bảo kiểm-bộ tập sự được lĩnh chính.

Bội tinh. — Theo lịch quan Hiến-lý, có một thầm đề cho xét, về việc M. X thưa một người Âu về tội bội tín.

Kê cấp vật. — Bởi một giờ chiều hôm qua, một người cai qui tên là Ba-day-Han, quản làng Phương-hang, tổng Đào-xá, huyện Đan-phượng, tỉnh Hadong, đang ngồi ở hàng nước của bà Cả-ngộ ở cửa bến xanh. Một tên kẻ cắp lẻn đến thò tay vào túi cái cạy trộm lấy 20 đồng Đ.I.O. Người nhà quê vừa đuổi vừa kêu, gặp một người mặt-thám đi qua, đuổi bắt được tên kẻ cắp. Nó nhận tên là Nguyễn-văn-Vân, 17 tuổi, ở bản Đang nhân. Hiện đã phải một tháng tù về án cắp vật.

Lần này nữa là chín. — Năm giờ chiều hôm qua, đang khi mọi người bán hàng trong chợ Đồng xuân đang hăng vè, có một đàn bà cắp trẻ tay vào bị người hàng gạo lấy một quan tiền xu. Một người mặt thám trông thấy đuổi bắt được ngay. Xét ra nó đã phải tù 8 lần rồi về tội ăn cắp No khai tên là Nguyễn-văn-Bái 25 tuổi.

Mất cắp. — Ngày 27 décembre hiệu Quảng-hưng-Long phố hàng Bồ có thuê một hiệu thì đề đâm mấy hiệu hàng ở ngoài ga về kho hàng Quai, Đến khi mở một hiệu ra thấy mất 6 cái khăn giết bàn, tiền phải đền 3 hiệu nay, số mất tham đáng nốt.

Âu Tây tư-tưởng

DỊCH-VĂN THUẬT-KÝ

Bản-ký thống-sự đại-thần ROBIN
đại nhân sang tặng

E. VAYRAC và NG.-V.-VĨNH LÃM CHỮ-NGHĨA

Khởi đầu xuất-bản « Trước Ba người ngự lâm pháo-thủ », in từng quyển nhỏ vừa bề tài, 72 trang có bìa, mỗi quyển có tóm các hồi trước để ai mua quyển nào xem cũng hiểu đầu đuôi.

Mỗi quyển . . . . . 0$ 08

Hiện đã in ra được bốn quyển : một quyển tựa Dịch-văn thuật-ký, nguyên-văn của ông E. VAYRAC, NGUYỄN-VĂN-VĨNH *dịch, và ba quyển đầu « NGỰ LÂM PHÁO THỦ ».*

Sau này mỗi tháng in ra hai quyển tới. Qui khách cần nên mua sớm kẻo hết giấy mua sau quyển khó rồi.

Ai gửi mua xin cứ mời thư và gửi tiền đến bản quán.

CHỈ CÓ MỘT THỨ THÔI

Thuốc đau mắt vàng rất công-hiệu mà quý-khách đã bao nghiêm lấy nay thì ở trên lọ thuốc phải có biên rõ « *COLLYRE JAUNE selon la formule du Dr Casanz* ».

Thuốc cũng vàng, giấy giản lọ cũng vàng mà giấy học cũng vàng, các quý khách nên đòi bằng được như thế thì mới khỏi nhầm.

3022

SÁCH LUẬT

Quan phó Bình-lương, *de Dugoan fils in Bắc-ký*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-pháp, mới soạn một bộ luật sau này :

1° QUỐC-TẾ CÔNG-PHÁP. (Droit international public) giá. 2.00

2° QUỐC-TẾ TƯ-PHÁP. (Droit international privé) giá. 2 . 00

3° HÀNG-HẢI PHÁP-LỆ (Droit maritime) giá. . . . . 1 . 50

4° THƯƠNG-LUẬT HỌC (Droit commercial) giá . . . . 3 . 00

(Tiền cước gửi đi các tỉnh, tính riêng)

Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp có

Bán tại bản-quán

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Tự do diễn đàn

Mấy lời ngỏ cùng ông Đỗ-đức-Cung về câu chuyện cải-lương

Tôi xem báo *Trung Bắc* ngày 10 décembre vừa rồi, thấy có bài tự do diễn đàn, nói về cái phê-từ của quan phủ huyện đối với các chức hội-đồng cải-lương của ông Đỗ-đức-Cung, thoạt trông thấy đầu bài đã tưởng rằng: ông có cái tư-tưởng gì cho xa về việc cải-lương mà sốt sắng đứng lên báo-chương để thỉnh cầu với chính-phủ chăng? Sau tôi xem hết đoạn khai đã, thì thấy ông nói đến chuyện ông phó-hội và thư ký xã cải-lương đi lĩnh phê-từ ở quan sở-tại, mà đến nỗi người khánh kiệt cả gia-tài, kẻ đoạn mụi cả vợ con để đút lót cho thành danh mệnh.

Cứ như ý-kiến tôi, thì lời ông nói thực là vô lý quá, thế mà ông lại dám tự nhận ông là người làm chứng tỏ rõ nhất về việc này, và xin quan trên cứ lấy cái phê-từ mà tra xét cho ra mành mối sự tham nhũng, thì lại càng vô lý lắm. Tôi chắc rằng trước khi ông hạ bút viết bài này tất đã có điều gì bất bình về việc hương-hội, hoặc vì môn đồ hoặc vì bản thân muốn dự một phần trong hương-hội, nhưng vì không đủ tư-cách mà quan nhà bác bỏ đi, nên với vàng không nghĩ mà trở lỏ ra những điều vô lý đó. Nay tôi xin cùng ông giải tỏ về việc này, trông ông cũng nên dương lo hai con mắt trong đây bể, và làm đẹp cái bụng tinh-ương trong lúc khoe thì mà xét nhận. Trước khi Chính-phủ thi-hành cái nghị-định cải-lương, chủ ý để bớt sự phiền phức cho dân, nhưng mà ai gì pháp lập tệ sinh, những kẻ mọt già chốn hương-thôn nhân lúc ban đầu mà sắp đặt ngay cái thủ-đoạn đục khoét. Thoạt tiên bàn hương-hội thì những người đại đồ thâm niên, ẩn dần trong bụi, cho những hạng sỹ ngốc chưa từng việc ra làm ức dịch, thế là những phường đại đồ kia bảo sao nghe vậy, tiêu một chỉ mười, bọn chức dịch đi dung chà, mà phường mọt già đứng ngoài cất vó đó.

Buổi đời vẫn-minh, gần đến thời rang, không trao lâu mà bọn chức dịch mới mẻ ở kia đã tập quen cái ngỗ tinh ma qui quái, bấy giờ tự hành tự động, không cần đến bọn thầy dài nấp đầu trang bụi kia nữa, hết nghề kiếm chác, gà què mà không được bán mình cối xay, liền xoay lấn với bọn chức dịch, nào khao vọng, nào ngồi thứ, nào tạo-lễ, càng lắt lép bát tả đơn, thậm cải đến cái đơn bàn của ai có chữ quan phê phó thì được thứ vị cao, bọn chức-dịch mới mẻ kia càng vị việc chưa am-tường, hành-động chưa đứng đắn, bèn tránh nhau đi xin tả đơn bàu cũng là trình quan phê phó, bọn thầy dài nhân đó mà lại được một phen phê phuốn say sưa, cũng có một vài nơi gặp phải quan tham lại những, nhân thế mà sinh ra hối lộ tham ô càng có.

Tuy vậy, những cảnh tượng nghịch lý về việc cải lương như tôi đã nói trên kia, tưởng chỉ xảy ra những miền dân phong quê kịch, dân-trí ngu mê và biệt viễn thanh-giáo mà thôi, chứ những nơi đã hấp thụ cái sống văn-minh, thì không khi nào xảy ra những điều nực cười nghịch lý như thế. Nhất là ở địa hạt tôi như Nghệ-hưng Đại-an này, quan lại biết thể lòng Chính-phủ mà thi-hành cái phương pháp cải-lương biết thương dân mà tiến trừ những thói tham ô phiền nhiễu, chính tôi và những người chức dịch vâng tôi đã nhiều phen bị quan quở phạt về sự bày đặt lễ nghi. Các ngài đọc báo cũng nên suy xét, chớ đừng quá nghe cái giọng giao thừa cổ thiệt lỗ.

Ông Đỗ-đức-Cung ơi! ông ở về địa-phương nào? thành-thị đỗ-đó chăng? thôn sơn cùng cốc chăng? và thuộc về phái nào? Hương-thôn tiến đỗ chăng? vẫn-minh tân tiến chăng? Tôi ước mong rằng ông sẽ cho đồng nhân tường quán chi.

Sau đây tôi lại xin ngỏ sang ông Đỗ-đức-Cung rằng: cái sự nghịch lý mà ông đã nghe thấy hại người công nhau nói chuyện ấy, ở về địa hạt nào? chắc ông cũng đã biết rồi, sao ông không nói rõ, để một mai thấu đến tai quan trên, thì tiện việc tra xét, mà may ra ông cũng được dự phần hân-hạnh về lắm lòng trung-thành đối với quốc-dân trong việc cải lương vậy.

Nhân tiện tôi lại xin nhắc lại để các ngài đọc báo biết cho rằng: xưa nay tôi chưa từng thấy ai cầm vợ bán con để tậu chức dịch bao giờ, nếu lời nói của ông là thực, thì tôi cũng lấy làm tức cười và ngạc ngán mà ngỏ mấy lời cùng hai người bị sự tham nhũng kia biết rằng: nay đương thời kỳ văn minh, kẻ có của được giữ lợi quyền, hạng trung bình thời ta nên cày ruộng mà ăn, tự thực kỳ lực, tội gì mà mang tiền đi mua lấy nhục danh.

Sau hết tôi ước mong rằng: Quan trên sẽ tìm cách để phòng tra cứu sự tham nhũng, làm mất giá trị của quan-trường. Mong lắm thay.

Tam-kỳ: Lễ, Phó-hội: Lượng (cử Sĩ-lâm).

KHẢO VỀ Y-HỌC CỔ CỦA TA

Cẩm-nang trích lục

Phong môn dược tễ

(Tiếp theo)

Phòng phong thông thánh tán

Do phong nhiệt, phải ban bắc hãm hoặc kinh phong phát nhiệt, mà thiết trùng không nói được, thì dùng phương này.

Phòng phong, xuyên khung, đương quy, bạc hà, đại hoàng, hạch thọc, ma hoàng, liên kiều, mang tiêu, thạch cao, hoàng cầm, kết cánh, hoạt-thạch, sơn chi, kinh giới, bạch truật, cam thảo.

Gia sinh khương, thông bạch, sắc thang.

Tam hóa thang

Trúng phong, nhị tiện trở cách, thì dùng phương này khai đạo.

Chế hậu phác, đại hoàng, chỉ thực, khương hoạt.

Sắc thang uống, hơi lợi tiện thì thôi, đừng dùng quá.

Sâm phụ thang

Trúng phong cấp chứng, dùng phương này để hồi dương.

Nhân sâm 1 lạng, Phụ tử sống nửa cân.

Sắc thang uống nóng.

Hoạt lạc đan

Trúng phong nhân tay tê mỏi, kinh lạc có thấp đàm tắc huyết, thì dùng bài này.

Xuyên ô (nướng bỏ vỏ) thảo ô (nướng bỏ vỏ), nam tinh (ngưu đởm chế), địa long (bỏ khô), nhũ hương (bỏ dầu), một dược.

Các vị tán mạt, luyện với rượu viên, mỗi khi điều phục, tổng theo hợp rượu

Dịch lão thiên ma hoàn

Trúng phong khẩu cấm, đau ngã, sưng nga. (đau nga là đàm bạch một bên giáp sa, sưng nga là đàm bạch hai bên giáp sa) thì trước dùng bài hai diên tán, cho được thông quan, sau dùng phương này:

Thiên ma 6 lạng (kỵ phong).

Ngưu tất 6 lạng (tráng cân).

Huyền sâm 6 lạng (tráng thấy chế hỏa).

Đương qui 10 lạng (bỏ buyết),

Đỗ trọng 7 lạng (tráng cân sối),

Sinh địa 1 cân (bỏ chân đm).

Khương hoạt 10 lạng (trừ cốt tiết phong).

Chế phụ 1 lạng (hành kinh).

Độc hoạt 5 lạng (khử phong thấp)

Các vị tán mạt luyện với mật viên.

Hà dản dịa hoàng ẩm tử

Trúng phong mà tiếng nói run rẩy chân và đầu gối rời mỏi, là do thận khí hư nhược, thì dùng bài này.

Thục địa, ba kích, (bỏ lõi) sơn thù, nhục thung dung, (bỏ lượt da ngoài) chế phụ tử, ngũ vị, thạch hộc, bạch phục linh, viễn chí, thạch xương bồ, nhục quế, mạch môn.

Mỗi vị 1 đồng, gia bạc hà, khương táo, sắc thang,

Dược án

Lạc mạch của thận tạng thì bám quanh cổ họng thịt chân về phía trong (tác nội khúc) và đến về cho nên thận hư, thì chân rời mỏi không đi được

Kinh mạch của thận tạng, thì thông lên cuống lưỡi, cho nên cứng không nói rõ

Phương này dùng địa hoàng, ba kích, nhục thung dung, cho được bổ tinh.

Dùng phụ tử, quan quế cho được ôn dương

Dùng viễn chí, xương bồ cho được tâm khí hạ giao.

Dùng mạch môn, ngũ vị cho được trừng thấy thượng nguyên (thượng nguyên là phế, vì phế kim sinh thận thủy.)

Dùng phục linh, thạch hộc cho được vào vị phủ để hòa vinh vệ mà nhuận tân cân, (tân cân ở mao tế chạy lên bào lạc).

Phương này điều trị cả 5 tạng, khiến cho cân cốt mạnh, mà lợi cơ quan, tay răng không nói đến dưỡng can, mà cũng là dưỡng can, vì ấi qui một nguồn, can thận cùng trị. (xem bài ấi qui dưỡng nguyên trên tập thứ nhất.)

Tam sinh ẩm

Trúng phong hôn mê, bất tỉnh nhân sự, đàm dãi ủng thịnh, tiếng nói run rẩy, thì dùng phương này,

Sinh nam tinh 1 lạng.

Sinh xuyên ô 1 lạng (bỏ vỏ).

Sinh phụ tử 5 đồng (bỏ vỏ).

Mộc hương 2 đồng.

Các vị chia điều, mỗi bận dùng 1 lạng, gia nhân sâm 1 lạng, sắc thang.

Dược án

Phương này là thuốc điều trị kinh mạch tắc thất âm (tí) tắc dương minh (vị) tác quyết âm (can) thất thiếu dương (tam tiêu)

Nam tinh tán liệt, tán phong trừ đàm.

Phụ tử tuấn mãnh, ôn tì trục đàm.

Ô đầu khinh sự, ôn tì, trục phong.

Cả ba vị này thông hành kinh lạc, chỗ nào cũng chảy đến, cho nên dùng sống cả, là muốn cho được chóng thông đạt.

Trong gia nhân sâm để phù chính khí, thiếu tế mộc hương để hành nghịch khí.

Sử quốc công dược tửu phương

Trúng phong bán thân bất toại, nhân tay co cuộp, tiếng nói run rẩy, thì dùng phương này.

Khương hoạt, phòng phong, bạch truật (sao đất), đương qui (sao rượu) ngưu tất (tẩm rượu), xuyên tì giải, đỗ trọng (sao nước gừng, đất to), tàng tiết (tán rộp), mộc giáp (trích dầm), uy linh tiên (sao), tần giao, thương nhĩ tử (sao tán rộp), khôi tử, già sâm.

Các vị tán rộp, ngâm rượu, uống mỗi ngày ba bận, khiến trong bụng hơi nóng có hơi rượu.

(Còn nữa) Phùng-năng-Tĩnh

Các việc tịch trưng và đấu giá

Đến ngày thứ sáu 7 janvier 1927 hồi 9 giờ sáng tại phòng Hội-đồng tòa Đốc lý sẽ đấu giá các đồ thiếu.

1. Bán gạch lát bờ trong 10 tháng cuối năng năm 1927.

Kỳ quĩ tạm: 400$00

Kỳ quĩ nhất định: 4.000 francs.

2. Bán gạch làm bờ hè và xây cống hè trong năm 1927

Kỳ quĩ tạm: Không phải.

Kỳ quĩ nhất định: 1.200 francs.

3. Lấp những đường phố W.6'é, Jauréguiberry và đường số 190.

Kỳ quĩ tạm 206 $.

Kỳ quĩ nhất định: 5.000 francs.

Điều lệ những việc đấu giá ấy tại phòng Lục-lộ thành-phố (Voirie) ngày nào công-chúng đến xem cũng được, sáng từ 8 đến 11 giờ và chiều từ 14 đến 17 giờ trừ chủ nhật và ngày lễ không kể.

Đến ngày 10 janvier 1927 hồi 16 giờ tại sở Công-chính Hanoi sẽ đấu giá làm một cái nhà sát sinh cho tỉnh Hà-đông.

Việc làm đáng 11.952 $ 28.

Kỳ quĩ tạm 200 $ 00.

Ngày thứ tư 23 février hồi 15 giờ tại sở Thương-chính Hanoi và Saigon sẽ đấu giá mua 200.000 bao đay mới, và 4.000 cân sợi để đóng làm bao muối.

Điều lệ để tại phòng kế toán sở Thương-chính Haiphong.

KỲ TÊN KHÔNG RÕ –

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đổi bảo-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán kỳ, để cho người làm đỡ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay kỳ tên vẩn tắt, hoặc thân quá, không cho đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

NHỮNG LỜI RAO VẶT

(Les Petites Annonces classées du T. B. T. V.)

MỖI ĐỒNG CHỈ 0 $ 10 MỘT LẦN

Bản-quán mở ra mục này, cốt để giúp các bạn đọc báo, cần mua-bán đổi-chác thứ gì, thật rất dễ tìm mà giá đáng vào mục này lại rẻ tiền.

Giá tính cứ 0 p. 10 một đồng, các ngài chỉ mất độ 2, 3 hào cũng có thể đăng báo được. Không những thế lại còn tiện cho ngài nào cần mua-bán thứ gì, cứ xem ở lời rao vặt, đã chia ra từng mục, thật tiện mọi đường.

Giá 0 p. 10 một dòng, là tính cho các ngài không mua báo đồng-niên, còn ngài nào mua báo đồng-niên, khi nào muốn đăng vào mục rao hàng này, thì xin gửi cho bản-quán cái giấy cuốn-báo, bản-quán xin tính rút xuống 0 p. 08 một dòng.

E. Q.

Nhà đất bán

(Immeubles à vendre)

Muốn bán một miếng đất linh 200 m2 ở Bạch-mai giá rất rẻ, Hỏi tại M. Ng.-văn-Toản, 61, phố hàng Bông, Hanoi, sáng từ 7 giờ đến 11 giờ, chiều từ 2 giờ đến 6 giờ. 5.742

Vì đi xa mà bán: một cái villa có đồ đạc, có cả các nhà phụ ở giữa Đồ-sơn. Xây bằng Ciment, đá và gạch. Lợp ngói tầu. Trông ra bể và miền chung quanh đầy tiện nhất. Có đường đi riêng. Có 2.300 thước ngoại già lại còn một miếng đất 250 thước vuông để làm chỗ để auto. Người muốn mua giá dân cũng được. Giá 4.000 đồng. Hỏi tại nhà báo. 5.925

Muốn bán một cái nhà có vườn rộng một nghìn một chăm thước vuông 1.100m2) ở phố Quan-thánh, số nhà 59, Hanoi.

Ai có muốn mua thì xin hỏi tại 43, phố hàng Giấy. 5.964

Xe ô-tô

(Automobiles)

MỘT DỊP TỐT

Vì thừa nên muốn bán bớt một cái ô-tô hiệu Peugeot 10 mã-lực, 5 chỗ ngồi, có đủ các đồ phụ. Ai muốn mua đến hỏi tại nhà báo. 5.899

Vì đi xa nên bán: Auto 10 c.v. *Rolland Pilain* chạy thật tốt. Từ khi mua chưa hề chữa qua. Có đủ cả áo xe và nhiều đồ phụ. Đèn secours mạ kền thật sáng. Người muốn mua giá dân cũng được. Giá 1.200 đồng. Hỏi tại nhà báo. 5.924

Bán ô-tô « Salmson » 10 mã-lực, kiểu xe thượng-hạng. Còn mới. Thiệt là một dịp tốt. Hỏi tại nhà báo. 5.942

Vì đi xa mà bán xe Peugeot 10 mã-lực, còn tốt lắm, sơn và các đồ phụ còn mới nguyên, vì muốn bán vội nên có thể mặc cả được.

Hỏi tại, số 110, Rue Jules Ferry, Hanoi. 5.946

Xe đạp, xe mô-tô

(Vélos, motos)

Vì đi xa muốn bán cái xe đạp hiệu « Peugeot » hỏi tại bản-quán, sáng 7 giờ đến 11 giờ; chiều 2 giờ đến 6 giờ. 5.941

Súng và chó săn

(Chiens)

Muốn mua một khẩu súng săn « Verney Carron » calibre 20. Hỏi tại nhà-báo. 5.766

Sách vở

(Livres)

Muốn mua một pho tự-vị cũ « NOUVEAU LAROUSSE *Illustré*. Đáng 7 quyển một pho. Hỏi tại số 20, Phố Tiên-Tsin, Hanoi. 5.767

Muốn mua một « collection Đăng-cổ tùng-báo. » Ai muốn bán hỏi tại nhà báo. 5.888

Muốn mua:

(Les achète)

Muốn mua tủ gương đựng quần-áo tủ kính đựng sách vở, bàn giấy. Giá rẻ. Hỏi tại nhà-báo. 5.891

Lục con

(Mục này đăng không lấy tiền)

(Enfants égarés)

Tên tôi Đinh-xuân-Phùng, nghề nấu-bếp ở làng Vân-hồ, hộ bát, Hà-nội, hồi tám giờ sáng ngày 17 tôi có mất một đứa con gái lên bốn tuổi, người nó trắng mà sương-sương người, trên đầu nó có một cái sẹo, hai tay nó đau cả, hai tai nó đeo một đôi khuyên hai đồng vàng và hai cái khánh và một cái sích bạc ở cổ.

Tôi có nuôi con ở nó ấm đi mất không biết nó lạc hay là nó đi mất, xin các ông các bà nào biết nó ở đâu cho tôi biết tôi xin tạ ơn mười đồng bạc. Đưa nó đến nhà cho tôi, tôi xin tạ ơn hai chục.

5.978 Đinh-xuân-Phùng.

Lật vật

(Divers)

TRANH BỒI KHÉO, GIÁ LẠI RẺ

Ai muốn bồi lại tranh, câu đối, liễn cũ, hay là làm mới xin đến phố hàng Thiếc, số 18, Hanoi (nhà trong). 5.988 Đức-Thi cẩn bạch.

Muốn đổi các thứ tem Đông-pháp lấy tem các nước. Ai có hỏi tại bản-quán. 5.808

MUỐN BÁN:

Một cái trại tư, ở trong thành - phố Hà-đông, gần chợ, rất kín-nấp mát-mẻ; có một cái lầu - dài đẹp-đẽ, một cái vườn hoa-quả tươi-tốt; một khu ruộng. Rất xứng cho một nhà đại-phú Annam hay Khách.

Hỏi ông GRENÉS, ở số 3, boulevard Jauréguiberry, Hanoi. 5.930

BÁN MÁY GẠO MỚI, ĐEM ĐI NGAY LẬP TỨC

1. — Máy giã hiệu Engelberg. Huller et Cie giã được 700 kilos một giờ, phải dùng động lực hai mã lực.

2. Hai cái máy giã, một cái là thứ máy *Décortiqueur polisseur*

3. Các đồ phụ, và các đồ thay v. v....

Giá cả ba thứ: 1.500 đồng

Hỏi tại 110, phố Jules Ferry, tại nhà báo Moniteur d'Indochine Hanoi. 5991

số 18

TÂY-DU

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Ngọc hoàng thượng đế mừng-rỡ mà phán rằng:

— Nhà ngươi nói phải, ta sẽ chuẩn tấu!

Ngọc hoàng thượng đế liền sai *Văn-khúc-tinh-quân* thảo chiếu và *Thái-bạch kim tinh* đi chiêu-an. *Thái-bạch-kim tinh* vâng mệnh *Ngọc-hoàng thượng đế*, ra cửa Nam-thiên-môn, cưỡi mây đi xuống *Thấy liêm-động*, gọi đàn khỉ mà bảo rằng:

— Các ngươi vào bẩm với động chủ rằng ta là thiên sứ tới đây, có sắc-chỉ đem theo, để mời động-chủ lên trên thiên-giới.

Đàn khỉ truyền báo hai ba lần cạnh vào đến trong động, tâu với *Tôn-ngộ-không* rằng:

— Muôn tâu đại-vương! Có một ông sự già đứng ở ngoài cửa động, tưng đeo văn-thư, nói là thiên-sứ sai đem sắc-chỉ đến để mời đại-vương lên trên thiên-giới.

Tôn-ngộ không xiết bao mừng-rỡ mà rằng:

— Trong hai ngày nay, ta đang nghĩ muốn lên trời chơi, may sao lại có thiên-sứ đến triệu các ngươi nên mau mau mời vào đây!

Tôn-ngộ-không sửa soạn mũ áo để ra nghênh-tiếp thiên-sứ. Thiên-sứ đi thẳng vào trong động, đứng ngành mặt về phía nam mà bảo rằng:

— Ta là *Thái bạch kim-tinh*, vâng sắc-chỉ *Ngọc-hoàng thượng-đế* sai xuống đây để triệu động-chủ lên thiên-giới, mà nhận lấy chức phong ở trên tiên tào.

Tôn-ngộ không cười khe-khé mà đáp rằng:

— Chẳng mấy khi người vâng sắc-chỉ *Ngọc hoàng thượng-đế* tới đây, hãy xin cùng tôi uống chén rượu vui, rồi sau sẽ trở về thiên-giới.

Thái-bạch kim-tinh nói:

— Tôi vâng sắc-chỉ tới đây, không dám ở lâu, xin động-chủ mau mau khởi-hành.

Tôn-ngộ-không liền gọi bốn viên kiện-tướng mà dặn rằng:

— Các tướng ở nhà phải lưu tâm cẩn-thận và dạy cho đàn con em luyện tập võ-nghệ. Ta hãy lên đợi chơi thiên-giới một phen xem sao, rồi sau sẽ đưa bọn các ngươi cùng lên.

Bốn viên kiện-tướng vâng lời. *Tôn-ngộ không* cùng *Thái-bạch kim-tinh* đều cưỡi mây lên trên thiên-giới,

HỒI THỨ IV

Lại nói chuyện *Thái bạch kim-tinh* cùng *Tôn-ngộ-không* đều cưỡi mây lên trên thiên-giới, mang phép *cân-đẩu-vân* của *Tôn-ngộ-không* đi được nhanh chóng hơn, thành ra *Thái-bạch-kim-tinh* lại chậm trễ mà đi sau

Tôn-ngộ-không đến cửa Nam-thiên-môn, vừa toan về mây bước vào thì bị *Tăng trưởng thiên vương* đem bọn thiên-đình lực-sĩ là *Bàng lưu, Tuân-tất Đặng - tân* và *Trương - đào*, vân vân cùng ngăn-trở giữ lại.

Tôn ngộ-không nói:

— Nếu vậy thì anh gia *Thái-bạch-kim-tinh* kia chẳng bảo ra phương gian-dối lắm ra [Để mời *Lão-tôn* này tới đây, có sao lại sai một bọn mão giáo gươm mà ngăn-trở không cho *Lão tôn* này đi.

Hai bên còn đang tranh-biện lao-nhao thì *Thái bạch kim tinh* đến. *Tôn-ngộ không* hầm hầm nổi giận, trỏ mặt mà mắng rằng:

— Anh già kia, sao anh dám đánh lừa ta! Anh nói là vâng sắc-chỉ *Ngọc-hoàng thượng-đế* xuống triệu ta, có sao lại còn sai người ngăn-trở, không cho *Lão-tôn* này được tiến vào thiên-môn.

Thái bạch kim-tinh cười mà bảo rằng:

— Đại-vương hãy nguôi cơn giận! Số là tự xưa đến nay đại-vương chưa lộc thiên-đường bao giờ, vậy nên các thiên-đình lực-sĩ chưa được quen biết, khi nào dám để cho đại-vương tự-tiện tiến vào. Nay đại-vương vào bái-yết *Ngọc-hoàng thượng-đế* được ngài phong quan-chức cho thì từ nay đại-vương sẽ ra vào tự-do, không ai còn dám ngăn trở.

Tôn-ngộ-không nói:

— Thôi, có phải thế thì thôi, ta cũng chẳng cần vào làm gì!

Thái-bạch kim-tinh vội-vàng ngăn lại mà bảo rằng:

— Xin đại-vương cứ cùng đi với tôi! *Thái-bạch-kim-tinh* vừa giữ lấy *Tôn-ngộ-không* vừa cất sao tiếng lên mà gọi người mở cửa. *Thái - bạch - kim-tinh* nói:

— Ông này là một vị tiên ở hạ-giới, ta vâng sắc-chỉ *Ngọc hoàng-thượng-đế* đi triệu lên đây, các người nên mau mau mở cửa để đón vào.

Bấy giờ *Tôn-ngộ-không* mới chịu, theo *Thái - bạch kim tinh* bước vào thiên-môn. *Thái-bạch kim-tinh* đưa *Tôn-ngộ-không* đến thẳng trước *Linh-tiêu bảo-điện*. Khi vào tới nơi, *Thái-bạnh kim-tinh* sợ lạy qui tâu, *Tôn-ngộ - không* cứ nghiễm - nhiên đứng sừng sững không lạy qui chẳng lạy, chỉ nghiêng tai để lắng nghe.

Thái bạch kim-tinh tâu rằng:

Muôn tâu *Ngọc - hoàng thượng-đế*! kẻ hạ-thần vâng mệnh thượng-đế, đã triệu được *Tôn ngộ-không* lên tới đây.

Ngọc hoàng thượng - đế ngự bên trong nghe, liền phán hỏi rằng:

— Tên *Tôn-ngộ-không* đâu?

Tôn-ngộ-không sẽ nhận mình một cái mà đáp rằng:

— *Lão-tôn* đây!

Các vị tiên-tào đều kinh sợ thất sắc mà bảo nhau rằng:

— Con *Thạch-hầu* kia, đã không qui lạy, lại dám nói sống một câu rằng: « *Lão-tôn* đây! » thì thật thật đáng tử-tội! thật đáng tử-tội!

Ngọc hoàng thượng-đế truyền lệnh rằng:

— *Tôn-ngộ - không* kia, vốn loài *Thạch-hầu*, mới tu-luyện thành người, chưa biết qui lạy, lần này ta hãy tha thứ tội-lỗi cho.

Các tiên đều bảo *Tôn - ngộ - không* qui lạy tạ ân, *Tôn-ngộ-không* chỉ gật đầu một cái và nói to lên rằng:

— Xin vâng!

Ngọc-hoàng thượng - đế phán hỏi sau tiên rằng:

— Các ngươi xem hàng quan-chức trong văn-ban võ-ban, có vị nào khuyết không thì đề bổ cho *Tôn-ngộ-không* thay vào.

Bỗng thấy *Võ-khúc tinh-quân* qui xuống tâu rằng:

— Muôn tâu *Ngọc - hoàng thượng-đế*! Trong cõi vị thiên-quan, không vị nào khuyết cả. Chỉ có sở *Ngự-mã-giám* khuyết một vị chức-vụ tên là chức *Bật-mã ôn* vậy.

Ngọc-hoàng thượng-đế truyền lệnh phong cho *Tôn-ngộ không* làm chức *Bật mã-ôn*. Các tiên tại bảo *Tôn-ngộ-không* qui lạy tạ ân, *Tôn-ngộ-không* cũng chỉ gật đầu một cái và nói to lên rằng:

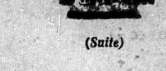
— Xin vâng!

Ngọc-hoàng thượng đế lại sai *Mộc-dục tinh quân* đưa *Tôn - ngộ - không* đến sở *Ngự-mã-giám* để nhận chức. Khi bấy giờ *Tôn - ngộ - không* mừng mừng rỡ rỡ đi theo *Mộc - dục - tinh-quân* đến nhận chức *Bật-mã-ôn*. Các thuộc-viên trong sở *Ngự-mã-giám* là chức *Giám thừa*, *Giám phó*, *Điển bạ*, *Lực-sĩ* vân vân đều đến bái-yết quan *Bật-mã ôn* mới.

Nguyên chức *Điển - bạ* là coi việc thu phát nộ thóc cho ngựa ăn, chức *Lực-sĩ* là giữ việc tắm rửa cho ngựa; còn chức *Giám-thừa* và *Giám-phó* thì phụ-thuộc với chức *Bật-mã-ôn* để ngày đêm trông nom cho đàn thiên-mã được khỏe-mạnh béo-tốt.

(Còn nữa)

Les misérables

(*Suite*)

Il était également tout à fait différent des bernardines du Petit-Picpus, dont nous venons de montrer l'intérieur. En 1657, le pape Alexandre VII avait autorisé, par bref spécial, les bernardines du Petit-Picpus à pratiquer l'Adoration Perpétuelle comme les bénédictines du Saint-Sacrement. Mais les deux ordres n'en étaient pas moins restés distincts.

XI

Fin du Petit-Picpus

Dès le commencement de la restauration, le couvent du Petit-Picpus dépérissait, ce qui fait partie de la mort générale de l'ordre, lequel, après le dix-huitième siècle, s'en va comme tous les ordres religieux. La contemplation est, ainsi que la prière, un besoin de l'humanité ; mais, comme tout ce que la révolution a touché, elle se transformera, et, d'hostile au progrès social, lui deviendra favorable.

La maison du Petit-Picpus se dépeuplait rapidement. En 1840, le petit couvent avait disparu, le pensionnat avait disparu. Il n'y avait plus ni les vieilles femmes, ni les jeunes filles ; les unes étaient mortes, les autres s'en étaient allées. *Volaverunt.*

La règle de l'Adoration Perpétuelle est d'une telle rigidité qu'elle épouvante ; les vocations reculent, l'ordre ne se recrute pas. En 1845, il se faisait encore çà et là quelques sœurs converses ; mais de religieuses de chœur, point. Il y a quarante ans, les religieuses étaient près de cent ; il y a quinze ans, elles n'étaient plus que vingt huit. Combien sont-elles aujourd'hui ? En 1847, la prieure était jeune, signe que le cercle du choix se restreint. Elle n'avait pas quarante ans. A mesure que le nombre diminue, la fatigue augmente ; le service de chacune devient plus pénible ; on voyait dès lors approcher le moment où elles ne seraient plus qu'une douzaine d'épaules douloureuses et courbées pour porter la lourde règle de saint-Benoît. Le fardeau est implacable et reste le même à peu comme à beaucoup. Il pesait, il écrase. Aussi elles meurent. Du temps que l'auteur de ce livre habitait encore Paris, deux sont mortes. L'une avait vingt-cinq ans, l'autre vingt-trois. Cel'e ci peut dire comme Julia Alpinula : *Hic jaceo, vixi annos viginti et tres.* C'est à cause de cette décadence que le couvent a renoncé à l'éducation des filles.

Nous n'avons pu passer devant cette maison extraordinaire, inconnue, obscure, sans y entrer et sans y faire entrer les esprits qui nous accompagnent et qui nous écoutent raconter, pour l'utilité de quelques-uns peut-être, l'histoire mélancolique de Jean Valjean. Nous avons jeté un coup d'œil dans cette communauté toute pleine de ces vieilles pratiques qui semblent si nouvelles aujourd'hui. C'est le jardin fermé. *Hortus conclusus.* Nous avons parlé de ce lieu singulier avec détail, mais avec respect, autant du moins que le respect et le détail sont conciliables. Nous ne comprenons pas tout, mais nous n'insultons rien. Nous sommes à égale distance de l'hosanna de Joseph de Maistre qui aboutit à sacrer le bourreau et du ricanement de Voltaire qui va jusqu'à railler le crucifix.

Illogisme de Voltaire, soit dit en passant ; car Voltaire eût défendu Jésus comme il défendait Calas; et, pour ceux-là mêmes qui nient les incarnations surhumaines, que représente le crucifix ? Le sage assassiné.

Au dix-neuvième siècle, l'idée religieuse subit une crise. On désapprend de certaines choses, et l'on fait bien, pourvu qu'en désapprenant ceci, on apprenne cela. Pas de vide dans le cœur humain. De certaines démolitions se font, et il est bon qu'elles se fassent, mais à la condition d'être suivies de reconstructions.

En attendant, étudions les choses qui ne sont plus. Il est nécessaire de les connaître, ne fût-ce que pour les éviter. Les contrefaçons du passé prennent de faux noms et s'appellent volontiers l'avenir. Ce revenant, le passé, est sujet à falsifier son passeport. Mettons-nous au fait du piège. Défions-nous. Le passé a un visage, la superstition, et un masque, l'hypocrisie. Dénonçons le visage et arrachons le masque.

Quant aux couvents, ils offrent une question complexe. Question de civilisation, qui les condamne ; question de liberté, qui les protège.

(*A suivre*)

Những kẻ khốn-nạn

(*Tiếp theo*)

Dòng ấy cũng khác hẳn với dòng tu thánh Bơ-noa ở xóm *Petit-Picpus* mà hồi trên ta vừa tả rõ những nơi kín-đáo. Năm 1657, Đức Giáo-hoàng Á-lịch-xan thứ bảy đã ha đặc-chỉ chuẩn cho các bà phước dòng thánh Bơ-noa ở xóm *Petit-Picpus* cũng được thi-hành lễ thờ phụng chung-thân như các bà bên phái Minh-thánh vậy. Tuy vậy hai dòng ấy vẫn là tương-biệt.

XI

Chung-cục của nhà dòng xóm Petit-Picpus

Ngay từ ngày Vương-chính mới khôi-phục, nhà dòng xóm *Petit-Picpus* cũng đã thấy suy-đồi, đó là cái vận-mệnh chung của cả dòng tu ấy, và từ thập-bát thế kỉ về sau, các dòng tu đều là suy-biến đi cả. Sự chiêm vọng với sự cầu nguyện vẫn là những điều thiết-yếu của loài người, nhưng mà hai sự ấy cũng như mọi sự khác đã bị cuộc cách-mệnh đổng đến, tất nhiên là rồi phải biến-cải đi, trước là trở-lực cho cuộc tấn-bộ mà sau này rồi phải thuận với cuộc tấn-bộ.

Nhà dòng xóm *Petit-Picpus* sau cũng dần dần khuyết số bà phước. Năm 1840 thì tòa nhà tu nhỏ mất đi, rồi kế đến nhà trường con-gái. Không còn đâu là những bà già, mà không còn đâu là những cô thiếu-nữ; các bà già thì chết dần, các cô con-gái thì đi dần cả.

Cái phép thờ-phụng chung-thân là một phép tu rất khổ-hạnh, cho nên ai nấy đều kinh; mỗi ngày một hiếm người được ơn chứa gọi, số các bà phước khuyết dần đi mà không có người sau đến kế. Năm 1845 chừng còn có một vài bà đăng vào hạng bà phước hầu-hạ, nhưng không có bà nào đăng vào hạng hát kinh nữa. Bốn mươi năm về trước thì số các bà phước gần đầy trăm; mười-lăm năm mới đây thì còn có hai-mươi-tám. Đến ngày nay thì còn bao nhiêu? Năm 1847 bà cai dòng còn trẻ tuổi, một điều đó đủ chứng rằng không có đủ người mà chọn. Bà cai năm ấy chưa đầy bốn-mươi tuổi. Số các bà ít đi thì công-việc mỗi bà hóa ra thêm nặng nhọc, mỗi ngày một non thấy gần cái buổi khả kinh khả ủy, trong một nhà dòng chỉ còn độ mươi hai vai gánh-vác các luật-phép nặng-nề của ông thánh Bơ noa. Trăm vai cũng có bấy nhiêu mà số người còn ít cũng vẫn bấy nhiêu gánh-vác. Cho nên mỗi ngày một nặng, mỗi ngày một như bẹp xuống, chết dần hết cả. Cái ngày trước-giả còn được ở *Ba-lê*, đã thấy hai bà nhọc quá không chịu nổi mà chết, một bà hai-mươi-nhăm tuổi, một bà mới có hai-mươi-ba. Bà này có thể lụng cái câu la-tinh của bà *Julia Alpinula* thuở trước, thích nghĩa là: «*Thiếp năm đây, đã sống được hai-mươi-ba tuổi.*» Cũng bởi nhà dòng suy kém đi như vậy, cho nên không thể nuôi dạy được bọn nữ-học-sinh kia nữa.

Chúng tôi nhân trong cuộc thuật chuyện này phải đi qua cái nhà tu quái-lạ, không ai biết, tối-tăm thâm-kín đó, tưởng không có thể bước thẳng chẳng vào, mà đã vào thì âu là xin đưa dẫn cả độc-giả chu-tôn đi theo chúng tôi mà vào nhân-thế, có lẽ cuộc ngoạ-du đó cũng ích cho một đôi người, trong các bạn nghe chúng tôi kể cái chuyện sầu-thảm của *Jean Valjean* vậy. Chúng ta mới gọi là đưa qua con mắt nhìn vào nơi đó, còn di tích bao nhiêu tục cũ, dẫu là cũ mà ngày nay giả-sử ai nom thấy cũng cho là mới là lạ. Chỗ ấy thật là một cái vườn đóng của *Hortus conclusus*, chúng tôi đã tả cái nơi ki-quái đó một cách tinh-vi, nhưng đã giữ lấy thái độ kiêng-nể mà tả, cũng biết rằng phàm đã xoi-mói cho đến tinh vi thì khó mà giữ vẹn được cái nghĩa kiêng-nể. Chúng tôi đâu không hiểu được hết, nhưng chúng tôi không dám báng-bổ điều gì. Chúng tôi đứng vào quãng chính giữa hai điều thái-quá, một là điều thái-quá của ông *Joseph de Maistre* xưng-tụng người đạo-phủ-thủ, hai là điều thái-quá của ông *Voltaire* nhạo-báng cả câu-rút.

Tiện đây xin bình-phẩm một câu rằng ông *Voltaire* khi ấy thật là ăn ở trái với tôn chỉ của mình; bởi vì chúng tôi dám chắc ông *Voltaire* giả-sử sống về đời Đức Chúa Giê-du thì ông cũng bênh-vực chúa Giê-du như ông bênh-vực người *Calas* vậy; ừ mà cho rằng ai không công-nhận cái lý-thuyết thần-minh có giáng thế nữa, cũng phải coi câu-rút là hình-thức cái gì? Lại chẳng phải là hình thức người hiền bị ám-sát ru!

Trong thế-kỉ thứ mười-chín này, cái tư-tưởng tôn giáo gặp phải một thời nguy-bách. Phàm người ta ở đời, cũng phải có nhiều điều học làm lòng, rồi về sau phải tự-ý vong-khước nó đi, bởi vì biết nó là sai lầm, tinh-ngộ như thế là phải, nhưng phàm bỏ một điều sai lầm thì lại phải học lấy một điều khác. Trong lòng người không nên bỏ trống. Trong xã-hội có một vài việc phá-hoại nên làm, nhưng phá cái cũ đi rồi, thì lại nên xây cái gì mới lên trên chỗ phá.

Từ nay cho đến khi đó thì ta hãy nên xét học những điều đi vãng. Ta cần phải biết những điều ấy, nhất là biết để mà tránh nó ta cũng nên biết. Những cách giả mạo điều đi vãng, thế-nhân hay khéo đặt tên hão, mà gọi nó là tương-lai. Thì ra cái con ma đi-vãng nó cũng hay giả-mạo giấy thông-hành mà đi cho lọt. Vậy cứng ta khá nhận cho kĩ lấy những cách gian-dối của nó. Chúng ta nên tỉnh mắt mà nhìn. Dĩ vãng có một cái mặt thật, mặt thật nó là sự mê-tín; nó lại có một cái mặt nạ, mặt nạ nó là sự giả đạo-đức. Ấu là mặt thật nó ta thế nào, ta nên tố-cáo cho công-chúng biết; mà mặt nạ nó ta nên dằng mà ném đi.

Còn như những nhà tu, thì thánh ra một vấn-đề oái oăm. Vấn-đề văn-minh, thì văn-minh bắt phải bỏ; vấn đề tự-do, thì nghĩa tự-do bắt phải bảo-hộ.

(*Còn nữa*)

Những hồi tử đầu, đã in thành sau quyển, một bên chữ Pháp, một bên quốc-văn, bán giá như sau này :

Phần thứ nhất.	Quyển I	223 trang, bán.	0 $ 50
	— II	203 —	0 45
	— III và IV	159 —	0 35
	— V và VI	183 —	0 45
	— VII và VIII	289 —	0 65
Phần thứ hai.	Quyển I	219 —	0 49
	— II và III	367 —	0 85

Ở xa phải trả thêm tiền cước, mỗi quyển . . . 0 $ 20

Cả bảy quyển gửi . . . 2 $ 70

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Đầu xanh đã tội tình gì?

Nhớ năm xưa có kỳ thi Thương-chính, kỳ giữ đầy cũng là thi-sinh. Trước thì vào bắt chiếu thì thi-sinh phải đi khám bịnh. Trên con đường bờ sông từ sở Thương-chính đến Lò đúc là nơi y-viện, thi-sinh lũ năm lũ bảy, kẻ cười người nói, bè gọi người thưa, xem ra có cái quang cảnh ồn ào náo nhiệt. Trong bọn thi-sinh, kỳ giả xa trông có nhận được một người giống như Mỗ-sinh là bạn học cũ. Với vàng dẫo gọt lại gần thì ra chính là người cố-nhân. Nhưng người xưa trông vui vẻ tươi cười, phong lưu tuấn tú mà nay sao áo sồn sồn, rách rưới lôi thôi, xưa sao phong gấm rỡ là, giờ sao tan tác như hoa giữa đường? Anh em gặp mặt xiết nỗi vui mừng, nào lời tan hợp, nào nỗi hàn huyên, nào chuyện chân răng, nào lời kể tóc. Mỗ sinh tuy miệng vẫn cười cười nói nói, nhưng tuồn tuột lại biểu sắc mà thê dài, hình như có cái thành sầu bỗ thảm trong tâm can trí não không thể nào mà phá đi được. Kỳ giả liền hỏi: «Ngô-huynh như có điều gì bất như nguyện mà độ xem ra có ý buồn rầu bực rọc.

Mỗ-sinh liền thở dài mà rằng; «Cái cảnh ngộ nếu độ thì gan sắt đá đá cũng phải đau như cắt rầu như rưa. Câu truyện thì dài, vậy xin ngô-huynh hãy tạm vào hàng kia ngồi mát, độ xin thổ lộ câu truyện mà từ xưa tới nay độ phải âu thầm đau đớn » Anh em vào quán gọi lấy nước chanh rồi ngồi đối ẩm. Mỗ-sinh cất tiếng nói rằng: « Có nhìn kỳ thi mới biết độ đây đeo mắt mất già, số là nghỉ kể năm 1914 là lúc anh em sách biệt, độ đó rồi nhà cũng gặp may thân-mẫu mắc bệnh, độ hết lòng thuốc, thang nhưng mệnh giời khó cãi, mệt ngày một nặng, được hơn một tháng thì ngài đã xe mây ngựa giá giao gánh nặng lại cho mụn con thơ. Trước khi nhắm mắt, thân mẫu độ gọi độ đến gần, ta hai hàng nước mắt mà dỗi lại rằng: « Con ơi! nay mẹ xem trong mình không sao sống được, vậy con nên nghe lời mẹ dặn số gắng mà học hành sôi kinh nấu sử, sau này nhẹ bước thanh vân, danh đề bảng hổ, thì mẹ sống được ngậm cười nơi chín suối. Còn sải nhà này là của chu con khi sinh thời mồ hôi nước mắt ăn nhịn để dành mới tạo được chút của con đấy, vậy con đừng bán đi để cho thuế cũng đề ăn và học phí. Nói đoạn thân-mẫu độ nấc lên rồi mất. » Nói đến đây Mỗ-sinh cầm mũi sou mà sụt nước mắt rồi tiếp luôn rằng: « Độ quả thương nỗi khéo, khéo lắm thành đau, trước còn đau một mẹ, sau hai mất cũng không hiểu được hết, nhưng chúng tôi không dám báng-bổ điều gì. Chúng tôi đứng vào quãng chính giữa hai điều thái-quá, một là điều thái-quá của ông *Joseph de Maistre* xưng-tụng người đạo-phủ-thủ, hai là điều thái-quá của ông *Voltaire* nhạo-báng cả câu-rút.

Tiện đây xin bình-phẩm một câu rằng ông *Voltaire* khi ấy thật là ăn ở trái với tôn chỉ của mình; bởi vì chúng tôi dám chắc ông *Voltaire* giả-sử sống về đời Đức Chúa Giê-du thì ông cũng bênh-vực chúa Giê-du như ông bênh-vực người *Calas* vậy; ừ mà cho rằng ai không công-nhận cái lý-thuyết thần-minh có giáng thế nữa, cũng phải coi câu-rút là hình-thức cái gì? Lại chẳng phải là hình thức người hiền bị ám-sát ru!

Trong thế-kỉ thứ mười-chín này, cái tư-tưởng tôn giáo gặp phải một thời nguy-bách. Phàm người ta ở đời, cũng phải có nhiều điều học làm lòng, rồi về sau phải tự-ý vong-khước nó đi, bởi vì biết nó là sai lầm, tinh-ngộ như thế là phải, nhưng phàm bỏ một điều sai lầm thì lại phải học lấy một điều khác. Trong lòng người không nên bỏ trống. Trong xã-hội có một vài việc phá-hoại nên làm, nhưng phá cái cũ đi rồi, thì lại nên xây cái gì mới lên trên chỗ phá.

Từ nay cho đến khi đó thì ta hãy nên xét học những điều đi vãng. Ta cần phải biết những điều ấy, nhất là biết để mà tránh nó ta cũng nên biết. Những cách giả mạo điều đi vãng, thế-nhân hay khéo đặt tên hão, mà gọi nó là tương-lai. Thì ra cái con ma đi-vãng nó cũng hay giả-mạo giấy thông-hành mà đi cho lọt. Vậy cứng ta khá nhận cho kĩ lấy những cách gian-dối của nó. Chúng ta nên tỉnh mắt mà nhìn. Dĩ vãng có một cái mặt thật, mặt thật nó là sự mê-tín; nó lại có một cái mặt nạ, mặt nạ nó là sự giả đạo-đức. Ấu là mặt thật nó ta thế nào, ta nên tố-cáo cho công-chúng biết; mà mặt nạ nó ta nên dằng mà ném đi.

Còn như những nhà tu, thì thành ra một vấn-đề oái oăm. Vấn-đề văn-minh, thì văn-minh bắt phải bỏ; vấn đề tự-do, thì nghĩa tự-do bắt phải bảo-hộ.

(*Còn nữa*)

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Đầu xanh đã tội tình gì?

Nhớ năm xưa có kỳ thi Thương-chính, kỳ giữ đầy cũng là thi-sinh. Trước thì vào bắt chiếu thì thi-sinh phải đi khám bịnh. Trên con đường bờ sông từ sở Thương-chính đến Lò đúc là nơi y-viện, thi-sinh lũ năm lũ bảy, kẻ cười người nói, bè gọi người thưa, xem ra có cái quang cảnh ồn ào náo nhiệt. Trong bọn thi-sinh, kỳ giả xa trông có nhận được một người giống như Mỗ-sinh là bạn học cũ. Với vàng dẫo gọt lại gần thì ra chính là người cố-nhân. Nhưng người xưa trông vui vẻ tươi cười, phong lưu tuấn tú mà nay sao áo sồn sồn, rách rưới lôi thôi, xưa sao phong gấm rỡ là, giờ sao tan tác như hoa giữa đường? Anh em gặp mặt xiết nỗi vui mừng, nào lời tan hợp, nào nỗi hàn huyên, nào chuyện chân răng, nào lời kể tóc. Mỗ sinh tuy miệng vẫn cười cười nói nói, nhưng tuồn tuột lại biểu sắc mà thê dài, hình như có cái thành sầu bỗ thảm trong tâm can trí não không thể nào mà phá đi được. Kỳ giả liền hỏi: «Ngô-huynh như có điều gì bất như nguyện mà độ xem ra có ý buồn rầu bực rọc.

Mỗ-sinh liền thở dài mà rằng; «Cái cảnh ngộ nếu độ thì gan sắt đá đá cũng phải đau như cắt rầu như rưa. Câu truyện thì dài, vậy xin ngô-huynh hãy tạm vào hàng kia ngồi mát, độ xin thổ lộ câu truyện mà từ xưa tới nay độ phải âu thầm đau đớn » Anh em vào quán gọi lấy nước chanh rồi ngồi đối ẩm. Mỗ-sinh cất tiếng nói rằng: « Có nhìn kỳ thi mới biết độ đây đeo mắt mất già, số là nghỉ kể năm 1914 là lúc anh em sách biệt, độ đó rồi nhà cũng gặp may thân-mẫu mắc bệnh, độ hết lòng thuốc, thang nhưng mệnh giời khó cãi, mệt ngày một nặng, được hơn một tháng thì ngài đã xe mây ngựa giá giao gánh nặng lại cho mụn con thơ. Trước khi nhắm mắt, thân mẫu độ gọi độ đến gần, ta hai hàng nước mắt mà dỗi lại rằng: « Con ơi! nay mẹ xem trong mình không sao sống được, vậy con nên nghe lời mẹ dặn số gắng mà học hành sôi kinh nấu sử, sau này nhẹ bước thanh vân, danh đề bảng hổ, thì mẹ sống được ngậm cười nơi chín suối. Còn sải nhà này là của chu con khi sinh thời mồ hôi nước mắt ăn nhịn để dành mới tạo được chút của con đấy, vậy con đừng bán đi để cho thuế cũng đề ăn và học phí. Nói đoạn thân-mẫu độ nấc lên rồi mất. » Nói đến đây Mỗ-sinh cầm mũi sou mà sụt nước mắt rồi tiếp luôn rằng: « Độ quả thương nỗi khéo, khéo lắm thành đau, trước còn đau một mẹ, sau hai mất cũng không hiểu được hết, nhưng chúng tôi không dám báng-bổ điều gì. Chúng tôi đứng vào quãng chính giữa hai điều thái-quá, một là điều thái-quá của ông *Joseph de Maistre* xưng-tụng người đạo-phủ-thủ, hai là điều thái-quá của ông *Voltaire* nhạo-báng cả câu-rút.

Tiện đây xin bình-phẩm một câu rằng ông *Voltaire* khi ấy thật là ăn ở trái với tôn chỉ của mình; bởi vì chúng tôi dám chắc ông *Voltaire* giả-sử sống về đời Đức Chúa Giê-du thì ông cũng bênh-vực chúa Giê-du như ông bênh-vực người *Calas* vậy; ừ mà cho rằng ai không công-nhận cái lý-thuyết thần-minh có giáng thế nữa, cũng phải coi câu-rút là hình-thức cái gì? Lại chẳng phải là hình thức người hiền bị ám-sát ru!

Trong thế-kỉ thứ mười-chín này, cái tư-tưởng tôn giáo gặp phải một thời nguy-bách. Phàm người ta ở đời, cũng phải có nhiều điều học làm lòng, rồi về sau phải tự-ý vong-khước nó đi, bởi vì biết nó là sai lầm, tinh-ngộ như thế là phải, nhưng phàm bỏ một điều sai lầm thì lại phải học lấy một điều khác. Trong lòng người không nên bỏ trống. Trong xã-hội có một vài việc phá-hoại nên làm, nhưng phá cái cũ đi rồi, thì lại nên xây cái gì mới lên trên chỗ phá.

Từ nay cho đến khi đó thì ta hãy nên xét học những điều đi vãng. Ta cần phải biết những điều ấy, nhất là biết để mà tránh nó ta cũng nên biết. Những cách giả mạo điều đi vãng, thế-nhân hay khéo đặt tên hão, mà gọi nó là tương-lai. Thì ra cái con ma đi-vãng nó cũng hay giả-mạo giấy thông-hành mà đi cho lọt. Vậy cứng ta khá nhận cho kĩ lấy những cách gian-dối của nó. Chúng ta nên tỉnh mắt mà nhìn. Dĩ vãng có một cái mặt thật, mặt thật nó là sự mê-tín; nó lại có một cái mặt nạ, mặt nạ nó là sự giả đạo-đức. Ấu là mặt thật nó ta thế nào, ta nên tố-cáo cho công-chúng biết; mà mặt nạ nó ta nên dằng mà ném đi.

Còn như những nhà tu, thì thành ra một vấn-đề oái oăm. Vấn-đề văn-minh, thì văn-minh bắt phải bỏ; vấn đề tự-do, thì nghĩa tự-do bắt phải bảo-hộ.

(*Còn nữa*)

Luyện tập quốc-văn

Thư gia lời bạn

Mộng-hải hiền-huynh,

Đang khi ngồi bàn án sách, nghĩ đến bạn tri-âm cùng nhau vào khoảng mấy năm về trước, mà lòng những bồn khoăn khó chịu, thì có người bạn cho đầy tớ mang đến cho mượn tờ báo «Trung-Bắc». Quý hóa làm sao, mong mỏi, vội vàng cầm lấy mở xem ngay.

Tây tâm báo, miệng làm hầm, đọc hết mục này sang mục khác — Kìa kìa thấy tên kỳ (*Mộng-Hải*); ai vậy, có quen mình không, sao lại bảo bạn mình mà mình vẫn thường mong mỏi. Thú nhỉ, văn lưu-loát, ý sâu xa, lộ ra biết bao nhiêu cảm nỗi tinh, không phải độ nịnh mà quả kì có hiền huynh đâu, vì đang lúc quốc văn chưa thành lập, mà bọn thiếu-niên như chúng ta đây cũng đã biết đủ chắt thì giờ luyện tập quốc-văn, lo gì quốc văn sau này chẳng thịnh bành — Độ xem xong đoạn văn của hiền-huynh và đang lo không tìm đâu được bạn tri-âm mà dìu dắt nhau lên bước thang đời. May lắm tạo công khéo chiều người, anh em ta lại được cùng nhau bút đàm trong khi bề bạn người nam — Độ với hiền-huynh là bạn đồng tâm, đồng sĩ, quen biết nhau ở chốn học đường, tự lớp đồng-ấu mà bây giờ đã khôn lớn, trưởng-thành. Chóng thật, ngày tháng như thoi đưa, như chớ phoáng, muốn giữ lại không sao được.

Từ ngày kẻ bắc người nam, bước đường chia đôi, nhưng tình bè bạn, nghĩa chi lan hà vi non sông cách trở mà theo giòng nước chảy, làn khói tỏa được. Tấc rằng không có cánh mà bay, đã cũng nhau hội ngộ, bày tỏ chắt tình nhớ mong bấy lâu xa cách.

Hiền-huynh ơi! cách có chữ « Nhân sinh như bách-câu quá khích » cho nên ngày sự họp tan tan hợp là thường, ta chớ nên lấy thế mà ngã lòng nản chí, mang lấy khổ sầu chất nặng. Độ năm khuyên hiền-huynh gắng sức học hành rồi đây ta còn nhiều khi trong hội. Hễ ai huynh nên nghe độ gác mối sầu ra một bên.

Mối sầu quyết ắt cho xong,
Từ đây ta phải bàn sầu mua vui.

Và chúng hiền-huynh đương buổi học hành, sôi-kinh nấu-sử, nếu vướng lấy cái sầu, đường học trước của hiền huynh chánh khỏi thế nào được sự sao nhãng.

Khuyên ai luyện tập sách đèn,
Sao cho tỏ mặt thiếu-niên anh tài.
Nước nhà đương buổi bạn khai,
Mong sao trọn vẹn là người quốc-dân.

Hiền-huynh ơi! Chẳng qua trần thế là nơi bể khổ, sống ở cõi đời phải gánh vác lấy việc đời, nếu không sao lúc mới ra đời đã có câu tiếng khóc như đã biết lo việc đời, thế mới biết cảnh phù sinh là thế thế...

Người ta nhà ra không phải là để hưởng sự sung-sướng, mà chính sinh ra là để chịu sự gian-nan khổ sở ở đời (*L'homme n'est pas né pour être heureux, mais il est né pour être homme à ses risques et périls*).

Hiện nay nước ta ở vào cái thời buổi bán khai.... Cái học vấn nước nhà trông vào bọn thiếu-niên như chúng ta. Vậy ta phải làm thế nào cho khỏi phụ với mấy tiếng thiếu-niên Nam-Việt và khỏi đâu tội với xã-hội!

Sao cho rõ mặt son-hà!
Công danh rực rỡ mới là nam-nhi.
Làm trai cho đáng nên trai!
Đã cùng kinh sử dài mài bấy lâu
Mong sao sạch nợ bút nghiên,
Khỏi mang tiếng xấu là người vô dụng!!

Đêm đã khuya, sinh việt đầu im lìm như tờ, độ viết đến đây trong lòng chan chứa mong rằng mấy điều thành thực hiền huynh sẽ để tâm, độ rất mừng. Câu chuyện đăng tâm cũng nói cùng dài, xin phép hiền-huynh ngỏ tay đứng bút.

Kính thư,

Bộ.

Hàng-sơn, Lại-sơi ng-Bình

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 chân-kính
Mặt có kim
có chữ độ-quang
Giá . . . . . 11$50
BÁO-DANH ĐỒNG HỒ NÀO
BÁN VẬY MƯỜI !!
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
9017

Cải-lương Hí-viện

RẠP HÁT MỚI
42, Phố Hàng Bạc, Hanoi

Tối chủ-nhật 2 Janvier 1927
Cho thuê rạp hát
để giáo-sư HARRY PISLER

Diễn các trò rất lạ như là:
Biết được tư tưởng của người ta; ai viết gì bỏ vào phong bì gắn lại giáo sư cũng có thể biết được; khiến người ta thiếp đi được; khiến được cả ý tưởng người ta; làm mình đờ như khúc gỗ; giáo sư làm quả tim giáo sư đứng lại trong mấy giây đồng hồ; giáo sư khiến được cả súc vật; còn nhiều trò khác, kể không xiết được. Rất lạ, rất vui, thật là cuộc vui hiếm có, mời quý khách đến xem kẻo hoài.

GIÁ CHỖ NGỒI:
2 $ 50, 2 $ 00, 1 $ 50, 1 $ 00
0 $ 50, 0 $ 30 et 0 $ 20
Các ông các bà hội viên hội Cải-lương hý viện đến xem cũng phải mua vé,

Thu nửa tiền

Tối thứ năm 30 Décembre
TRẬN CƯỜI
QUẢ CHƠI NÊN NỖI
Sự tích một thầy thừa mà gái bỏ vợ, lúc khổ gái bỏ, lại đến vợ phải cưu mang.

Tối thứ sáu 31 Décembre 1926 và Tối thứ bảy 1er Janvier 1927
Diễn tích
KIM-VÂN-KIỀU
(Hồi thứ III)
Hát chèo cải-lương
Soạn giả: Nguyễn-ngọc-Chân
Diễn lần thứ nhất
Mời các quí-khách chiếu cố đến xem. Hồi này có nhiều giọng hát hay và làm chỗ vui cười.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỔNG LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÉS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:
ABLENNOL
là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.
Chế toàn bằng chất: Santalol chất: Salol và chất: Urosformine
Giá 1$80 một hộp

LỆ ĐỔI CHỖ Ở
Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quấn báo, chữa lại chỗ nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được để chi tiền giấy quấn báo.
Nếu không gửi tiền theo thì sẽ không theo chỗ mới phải trả riêng tiền.

THUỐC DỊP BẠC CAO
Không đau có hàng rổ bằng
Hiện tôi vừa mới nhận được ở bên Tây gửi sang những món hàng sau này: *Giấy gai lớp để Linh ban, công là các thứ Bao gạo, Bọc Kanh, bọc Tôm*, bao to, bao mới, đều có cả. Hiện tôi lại có bán các thứ *Nước Hoa, Sáp Thơm và Bát Máy* hiệu « EDAC ». Nhân dịp giá tiền bọc tây cao, cho nên tôi mua được những thứ hàng trên này rẻ lắm. So giá bấy giờ với mấy tháng trước, thì mỗi đồng bọc ba thứ ở ta, vậy bọc giá được bao nhiêu tôi xin biên vào quí-khách rõ. quí-khách chiếu-cố đến mua hàng ở bên hiệu rồi biết sao là rẻ tiền, không tin mời ngay, bảo cái dịp này chỉnh là cái buổi thì không nên bỏng trên này bán các, lắm. Kính cáo.
ĐỒ: LONG. 90, Rue des Pavillons Noirs
Hanoi số 90, Phố Hàng Hòm Hà Nội

SÁN-NHIỄN-ĐÀI

Vốn bán-hội 8800 $00 định tăng lên 12000 $00 Gọi thêm 125 cổ-phần, mỗi cổ phần 25 $00 đóng làm ba kỳ. Ngài nào mua cổ-phần xin hỏi tại rạp hát.

Tối thứ năm 30 Décembre 1926
Tích hát mới soạn
HỒNG HÀI ĐƯỜNG MÀI THẦN TẶNG MẪU
BẠCH MẪU ĐƠN XẢ PHỤ TẦM PHU
Tích này đủ cả các giọng hát, tỉ rõ người tiết-nghĩa ngày gian, có đủ giọng thương yêu ghét muốn, thực là cuộc vui đích đáng, mời các quí khách chiếu cố lại xem. vì tích hát này mới soạn rất là công-phu.

Tối thứ sáu 31 Decembre 1926
CHÚA THAO
Diễn theo lối cổ có nhiều tay nam nữ tài-tử ra đóng vai chính.
9006

Nhà nào chả cần có?

Khi trong nhà có người thai-nghén sắp đến ngày khai-hoa nằm-nguyệt, ai là không hồi rồi. Nên vào nhà thương hay nên để ở nhà? Để ở nhà thì nằm sửa thế nào? Nếu không có bà tâm thì đỡ lấy làm sao? Muốn khỏi phải lo về câu ấy thì nên mua ngay một quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » và cứ theo đấy mà làm.

Khi trong nhà có trẻ con lại nhiều điều lo ngại hơn nữa. Lúc nó ăn chơi thì nuôi thế nào cho nó cứng cáp chóng nhớn? Lúc trẻ thôi bú thì cho ăn những vị gì? Khi nó ốm đau, không chịu cho thì cả nhà lo ngại. Đứa bé chỉ giữ giới sống hay là đang nung bệnh gì nặng? Nếu bỏi một tý đã đi tìm thầy thuốc thì vừa tốn tiền mà nhiều khi vô ích. Không gì bằng có một ông thầy thuốc sẵn ngay ở trong nhà nghĩa là mua một quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM ». Đứa bé ho ư? Nó còm ư? Cứ tìm những chữ ấy mà tra, sẽ biết ngay bệnh soàng hay bệnh nặng. Bệnh soàng thì ta chữa lấy, bệnh nặng thì ta biết nơi đi tìm thầy.

Quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » của ông y-sỹ Nguyễn-văn-Luyện có ích là thế, cho nên từ Nam chí Bắc không có tờ báo nào là không khen ngợi: ngoài Bắc thì có báo *Trung-bắc Tân-văn, Trang-hoà Nhật-báo, Thực-nghiệp Dân-báo, Vệ-sinh-Báo*, trong Nam thì có *Trung lập-Báo. Lục-tỉnh Tân-Văn*, vân vân.

Quan Bắc-sỹ Coppin có làm bài tựa đề giới-thiệu cùng quốc-dân. Vì lại các chư tôn đã tin dùng sách này đến mấy nghìn quyển thì đủ biết rằng quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » là sách rất hợp thời và thiết dụng hàng ngày trong gia-đình.

Sách « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » bán ở các hàng sách Hanoi và các tỉnh và ở hiệu thuốc CHASSAGNE.

Sách giấy 200 trang, có nhiều hình vẽ, giá 0$75.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)
Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

POSTES RECETTE AUXILIAIRE HANOI B.

Sở Bưu-điện phố hàng Bồ Hanoi

Hòm bồ thư của sở giấy thép phố hàng Bồ mở mỗi ngày 7 chuyến lấy thơ. Những thơ từ bỏ vào hộp ấy sẽ được đi rất nhanh chóng.

Ở đây có bán cả các thứ tem, giấy tín chỉ, nhận thơ recommandée, bán và phát những Mandat Tây và Mandat Đông-pháp.

Các ngài có cần mất đồng gì xin cứ đến đấy lúc nào cũng có người chực tiếp.

Rất đơn thưa. — Lê-ngọt-Dương làm mấy ở sở công chính mới đây có làm đơn thưa Lê-văn-Lộc ăn cắp một món tiền 150 đồng, rồi trốn đi mất, thì nay xin rút đơn thôi không từa nữa.

Ngã lao động. — Ngày hôm 28 vừa rồi, một người cu-li dân bà tên là Nguyễn-thị-Ba, làm ở một nhà đường giữa cây thị đi xuống thì bị thương, đã phải đưa vào nhà thương ngay.

Lại ngày hôm ấy, Nguyễn-văn-Đào làm mấy ở xưởng máy bện Gia-lâm, khi đi đến đường Van Vollenhoven thì bị một cái ô tô đụng phải, liện đã đưa vào nhà thương.

Dỗ trẻ con. — Nguyễn-thị-Tràn dẫy tớ gái ở phố hàng muối, số nhà 17 bị thua lấy mất đến con gái lên 10 tuổi tên là Hoàng-thị-Chuyên, con Hoàng-thị Hợi, quán ở Tiền-hải mới lên Hanoi. Một người dân bà cũng bị thua vào việc này trốn đi mất.

Nhà F. Sauvage có lời kính-cáo cho công-chúng biết rằng kể từ đầu tháng giêng tây sau trở đi, chuyến tầu chạy đi Tuyên-quang không chạy nữa. Hiện nay chỉ còn chạy có một chuyến lên đấy là ngày thứ sáu 31 décembre này mà thôi.

Còn các chuyến tàu chạy và nhanh chóng để chở khách và hàng hóa, tàu-bè rất lịch-sự sạch-sẽ thì nay lại bắt đầu chạy đường *Haiphòng* và *Namdinh* ngày nào cũng có tàu chạy đi hai tỉnh ấy và lại có một chuyến, cứ ngày phiên chợ thì chạy từ *Hanoi* lên Chợ-bờ.

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚ-THỌ

Mở thêm trường mới. — Bản quán được tin rằng trường Đồng-lâm thuộc huyện Hạ-hòa chừng nay mai thì xong. Trường ấy do mấy làng đồng lòng làm lấy, số thì để mở một trường lịch sự ở Bắc-kỳ vì toàn bằng gỗ lim và bằng rất sẽ, ngói tây lợp bằng ngói tây và gạch cũng lát bằng gạch tây của công ty gạch ngói ở Hanoi.

Trường ấy làm xong thì bỏng Vĩnh-thận cũng bắt đầu làm trường mới, tiền thức và vật liệu làm cũng y như trường Đồng-lâm.

Như vậy thì việc học ở Phú-thọ chẳng kém gì các tỉnh đường xuôi cả.

VIỆC TRUNG-KỲ

HUẾ

Lễ Đại-tường và lễ Đàm-tế đức Hoàng-tôn. — Qua ngày 20 tháng chạp ta tức là ngày 28 janvier 1927, Ưng-lăng sẽ cử hành lễ Đại-tường đức Hoàng-tôn Tuyên hoàng-đế vì theo dy-chiếu sẽ tiến-đế thời hạng đại tang chỉ có 15 tháng mà thôi.

Lại qua ngày 16 tháng giêng sang năm tức là ngày 17 février 1927 sẽ cử hành lễ Đàm-tế.

Việc dẫn thủy ở Trung kỳ trong năm 1927. — Việc dẫn thủy cho việc canh nông ở Trung-kỳ về năm 1927 sắp đến đây, sở Công-chánh đã ấn định chương trình như sau này:

I. — Tỉnh Thanh-hóa.
Đắp đá phòng nước mỗi n. 100p 00
II. — Tỉnh Nghệ-an,
1° Việc đắt-thầy. 1500p.00
Tu bổ đường đá ngăn nước mặn 3 500 p.10.
III. — Tỉnh Hà-tĩnh.
Đào sâu các kênh dẫn nước. 9000p.00
IV. — Tỉnh Quảng-bình,
Chữa cái kênh dẫn nước từ Phú-việt đến Phú-chánh. 300)p.00
V. — Tỉnh Quảng-trị.
1. Chữa lại kênh dẫn thầy từ Bích-la đến Nam-trường. 3008p.50
2° Chữa lại cái đê chắn nước ở Bế-bàng. 1030p.00
3° Đắp đê chắn nước ở Kinh-môn. 1003p.00
Tổng cộng những việc công tác trên ấy hết hai vạn bốn nghìn tám đồng và năm hào (24.008p 50)
Những việc công tác ấy sẽ khởi biện trong năm 1927 này.

Lời thông-tư của phủ Khâm-sứ về việc hội du-học bảo-trợ. — Quan Khâm-sứ mới thông tư cho các quan Công-sứ các tỉnh và các quan Đốc-lý thành phố trong toàn hạt Trung kỳ một bản chỉ-trị về việc sáng lập hội « Như Tây du học bảo trợ » như sau này:

Nay Nam-triều thương nghị để sáng lập một hội học của người Nam là hội « Bảo-trợ như tây du-học », tôi đã chuẩn y rồi; việc ấy các Nam quan xướng nghị thiết lập đã thương trình quan nguyên Khâm-sứ và tôi ý hiệp « Các ngài xem chương-trình điều lệ của hội ấy, thì biết mục đích và cách hành động của hội; cách khuyến tưởng việc học cũng thực là chính đáng. Các ngài cũng nên biết hội ấy đặt ra do các Nam quan quản-lý và do hai chánh phó kiểm sát bảo-trợ, vậy thì công cuộc ấy thiệt đáng giá-trị, cho nên cần có các ngài giúp đỡ vào, thời từ công tư của Triều Cơ mật phát đi cho các quan tỉnh mới thành hiện được.

Vậy nhờ các ngài thấy theo trình độ khuyến trương của hội mà giúp đỡ cho, và xét cho cách gì tiện xin thì nghị thi hành và nhớ đem chương trình hội ấy công bố cho các viên nhân thuộc hạ các ngài »

Lễ Ban-sới. — Qua này mồng một tháng chạp ta vào hồi 8 giờ mai ở trước sân Ngọ-môn sẽ thiết đại-triều nghi để hành lễ ban sóc.

Người quan lại. — M. Ng-đình-Diễm, thị-giảng sung tùm phái bộ Công, nay bổ sung hành-tẩu B) Hình.

M. Tôn-thất-Hy, hàm lâm-viện kiểm-tiệp, thừa phái tỉnh Quảng-trị nay bổ sung lại-mục phủ Triệu-phong.

M. Đinh-nọc-Bằng, bát phẩm lính Phú-yên, nay hoán-bổ bát phẩm lính Bình-định.

M. Nguyễn-Cư, thông-phán tỉnh Phú-yên, nay hoán bổ thông-phán tỉnh Bình-thuận, thay cho M. Tôn-thất-Soạng.

Ngày khai hội hội Đồng-tôn tương tế phỏ là một hội của người trong Hoàng-tộc lập ra để giữ gìn lấy cái cổ nghĩa, cần cốt nâng thân đi, và tổng dạng trong quan sẵn bài sau trong đồng tôn cũng như các hội trong tế của các tôn thất khác.

Ngày 26 décembre tức là ngày 22 tháng 11 ta, hồi 3 giờ chiều đã khai hội Đồng tôn như phỏ. Phó Tôn nhơn là một cơ thủ phủ sẵn hoàng-phái làm tại trong thành, lại mới vừa trùng tu lại năm Duy-tân thứ 3 do nguyên trước là lầu Thái-bình ngự làm thờ làu ở trong đại nội đem ra làm phủ ấy, cho nên cảnh kiến tạo rất ngụy nga tráng lệ, và cách trần thiết sực kỳ trang hoàng, đúng 3 giờ thì các quan lại cùng các viên nhơn trong hoàng-tộc tới tựu tất cả đến ông dâu hà hoa 300 người. Khi đã phân thứ vị ngồi yên thì ông bình hộ tham tri Ưng-Bàn ra trước mặt áo rộng xanh đọc một bài diễn-văn đại ý nói cái tôn-chỉ của bản hội lập ra, là cốt để vừa giúp nhau về sự hiếu kỷ, tán thành nhau về sự học thức mong làm sao cho cả nhơn tài của người trong hoàng-tộc đã tưởng thụ cái văn-minh đang khi phong trào tiến hóa này, sau nữa là để vẫy cái tình thân ái với nhau mỗi được gần gũi, tóm lại thì cái bản ý hai chữ trong tế của hội không khỏi nào rời, mà hà con đồng tôn nhờ có hội thì có thể trẻ nên học ưu điểm vậy.

Dứt tiếng đọc nghe vỗ tay vang dậy tiếp đến ông Ưng-Bàn đọc các khoản trong nội quy của hội trong chương-trình của bản hội, đọc rồi thì các hội-viên ký tên vào sổ nhập hội nội hơn 300 người, và các quan các đức bà công nhân, Công-nữ, và quan lại viên nhơn đều có cùng tiền vào phỏ. Đoạn đến bỏ về bữa ban trưa sự tại bữa được hai ông chánh phó chủ hội là ông Tôn-thất Bàn Bình bộ thượng-thư, M. Ưng Bàn bình-bộ tham-tri. Ba ông chánh phó thơ ký là ông Bửu-Trang tham tá sứ tôn, ông Ưng-Gia thị độc học sỹ, và tôn thất sung tạm phái bộ lễ 3 ông thủ quỹ là ông Tôn-thất-Toại hình bộ lang trung, Ưng-Nhung tự-giáo và Ưng Đệ thư ký phán tòa sứ Thừa thiện.

Khi cụ Tôn thất Bàn nhận thức chánh phỏ-trưởng thì đứng dậy cám ơn hội đồng, và có tỏ mấy lời rằng sẽ hết lòng giúp cho phỏ được nên việc như ý, mà nhất là chăm nom các kẻ tử độ có tài học thông minh đính tạp, mà gia đình rất bần bạc là sự nên nên ý thứ nhất, còn như các điều hiến kỷ, thì rồi đây sẽ xem xét lại trong bản chương trình đã dự trù trước, cũng có điều đáng nên cải thì sẽ cảnh cải sau. Cụ tại còn tỏ mấy lời rằng những ông đã nhận nhau trong ban trị sự giúp việc hội thì xin hết lòng giúp hội, cho khỏi xảy ra sự gì sơ suất là những điều cụ rất lấy làm mong vậy.

Khai hội từ 3 giờ đến 7 giờ thì giải tán.

Vậy từ rầy tại Huế có hội chánh của Đồng tôn-tương-tế-phỏ, các tỉnh thì có chi-hội của phỏ ấy, Quan Khâm sứ có thông tư các quan cai tỉnh về việc ấy. Nghe đâu đến tháng giêng năm sau sẽ có mở lễ khánh thành của hội chanh tại Huế.

Sensationnel !!!

SIOU WA & Cie
Artistique verrier
TÉLÉPHONE N° 598

Grand baisse pendant un mois sur tous les articles du 1er au 30 Janvier 1927

A l'occasion de l'inauguration de notre nouveau magasin de la Rue des Pipes, N° 59, nous engageons vivement, nos chers clients, à venir visiter les stands où des Tableaux de maîtres se trouvent exposés.

De fortes remises leur seront accordées sur tous les articles: Tableaux en verre sculptés et gravés, glaces de toutes dimensions et de toutes épaisseurs, cadres en bois pour photos, glaces argentées, etc.
3070

Tại hiệu CHARMEUSE

PHỐ LIÊN-TRÌ, số 43, HÀ-NỘI
(Cuối đường hàng Kèn, bên tay phải, sau Hội-chợ)

CÓ BÁN:
KẸO TỐT NHẤT HẠNG
VÀ GIÁ THẬT HẠ.
3054

Le PARFUM des HUMANITÉS

(SỬ-KÝ THANH-HÓA)
Soạn-giả: E. VAYRAC
Dịch-giả: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Vừa chữ Tây và chữ Quốc-ngữ đối nhau, giá mỗi quyển. . . . 2$00
Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển 1.00
Ở các tỉnh, xin đính thêm tiền cước gửi
Recommandé: 0$30 thứ 2$00
và 0$20 *thứ* 1$00
BÁN TẠI BẢN-QUÁN

ĐÃ XUẤT BẢN RỒI:
« NHỮNG KẺ KHỐN NẠN »
(LES MISÉRABLES)
Soạn giả: Victor Hugo
Dịch-giả: Nguyễn-văn-Vĩnh
VĂN PHÁP VÀ VĂN QUỐC-NGỮ ĐỐI NHAU

GIÁ BÁN: Phần thứ nhất, quyển thứ 1, mỗi quyển.		0$50
—	— 2, —	0.45
—	— 3-4, —	0.35
—	— 5-6, —	0.45
—	— 7-8, —	0.65
Phần thứ hai, quyển thứ 1,		0.45
—	— 2-3, —	0.50
Tiền cước gửi Recommandé, mỗi quyển.		0.20
—	*cả 7 quyển gửi làm một.*	0.70

(Quyển thứ ba và thứ tư, phần thứ nhất đóng nhập một.
— năm — sáu — —
— bảy — tám — —
— hai — ba, phần thứ hai

Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và tiêu độc

Thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.

Giá tiền: 1$80

Pommade Ribal

Làm cho đỡ đau, trừ trùng độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy thường phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.

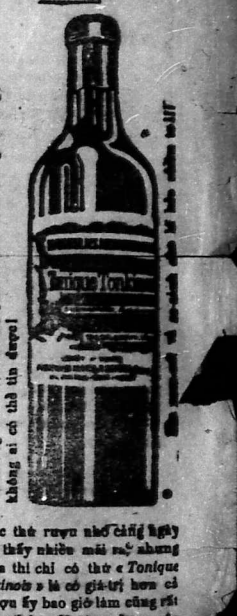
Giá tiền: 0$80

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ
L. BLANC
31, phố Paul-Bert, Hanoi

PHÁO VIỆT NAM !!!
Hiệu Trịnh-xuân-Nghĩa
7, Rue du Chanvre, Hanoi.
Có bán buôn và bán lẻ:
Pháo Việt Nam kêu lắm
Giá bán hạ hơn các nơi

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình làm trò-cười cho thiên-hạ mà người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Các thứ rượu nhỏ cũng ngày càng thấy nhiều mãi ra, nhưng xét ra thì chỉ có thứ « Tonique Tonkinois » là có giá-trị hơn cả vì rượu ấy bao giờ làm cũng rất là cẩn-thận, đã từng được sắc chỉ của quốc-vương Đại-nam và ái-lao ban khen.

Vậy như thế, thì các ngài cũng chỉ nên dùng thứ rượu ấy và nên nhớ kỹ lấy cái dấu hiệu của thứ rượu ấy.

Rượu này đã kê-cứu theo thầy-thuốc và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bần-xác già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có mà đã dùng mà chê được! Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ năm chai giờ lên sẽ trừ hoa hồng, tùy theo nhiều ít.

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy giá bán lại rất quá, mà vị-tất có được công-hiệu cùng tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÉS
54, Phố Tràng-tiền, —
HANOI
Kính mời hội các ông bà lại ở trong thời kỳ

NGẬM MỘT HƯỜN

VALDA

TRONG MIỆNG

Thì khỏi đau đớc giọng, Khan cổ, Khỏi nóng lạnh, sổ mũi, và lại Không ho.

Có nghẹt mũi, ho nhiều, mà ngậm được thuốc ấy thì cũng hết liền.

— ẤY LÀ —

một thứ thuốc thần hiệu lắm

ĐỂ MÀ TRỊ

các chứng bịnh ho lao và tức ngực.

THUỐC HƯƠN

VALDA

có bán cùng trong các tiệm thuốc

Có mua thì nhớ coi trên nắp hộp có hiệu chữ

VALDA

MỚI THIỆT PHẢI

Thuốc liều **PILULES PINK**

là thuốc bổ dưỡng sức lực, khỏe đau mới mạnh, người đau mất máu hay là kẻ ốm yếu mỏng mảnh nên dùng uống lắm.

Thuốc liều **PILULES PINK**

dùng trị các chứng nhiệc yếu trong mình quả thật hay, vì thuốc ấy thấm bổ máu mạch, dưỡng gân chắc cốt, làm cho ăn uống biết ngon, mau tiêu và giục chuyển cả thân thể liền lạc mạnh giỏi.

Thuốc liều **PILULES PINK**

cho là một thứ thuốc hay, uống hiệu-nghiệm luôn luôn, trừ các chứng bịnh ví huyết kém thiếu hụt, hay là gân cốt nhiệc yếu mà sanh biến ra, nào là bịnh hư huyết, chứng buồn sầu trí thảm, trong mình liệc yếu bải hoải, túc con nit vậy mấy, túc đờn bà có tuổi hết có tháng, các chứng trong bao-tử, nhứt đau cũng là bịnh liệt gân cốt.

Thuốc ấy có bán cùng trong các nhà bán thuốc.

yếu đuối vàng vọt

GÂY MÒN

Thuốc SIROP **DESCHIENS**

có bán tại

Kẻo cho Dương tảo mắc mưu. Ấy là một vị thuốc nên, của Laboratoire DESCHIENS

Thuốc chữa bịnh Bạch đới hiệu nổi tiếng hơn hết thảy mọi thứ thuốc chữa bịnh đàn bà. Chữa chứng Bạch đới thì chỉ có thuốc Bạch đới hoàn của Docteur Pierre DESCHIENS, ở Saigon, Tonkin đã chữa khỏi hàng ngàn người.

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy đợt.

Giá tiền 0$90

CHÈ 宇泰

Quý-khách muốn xơi thứ chè quanh năm thơm ngon, xin lưu-tâm chiếu-cố xơi chè chính-hiệu NINH-THÁI thời quý-khách sẽ được mãn-ý.

NINH-THÁI

10, Rue des Cantonnais, Hanoi

113, Phố Khách, Haiphong

78, Phố hàng Trống, Nam-định

Trong các thứ rượu Cassis

thì

RƯỢU CASSIS FOURNIER

DEMARS

là

NGON NHỨT

Bán tại: L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haiphong, Hanoi, Nam-định, Bến-thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nha-trang, Đông-hới, Thu-xá, Saigon, Pnom Penh.

3007

COLLYRE JAUNE

SELON LA FORMULE DU

DOCTEUR CASAUX

DIRECTEUR DE L'INSTITUT OPHTALMOLOGIQUE

PROFESSEUR A L'ÉCOLE DE MÉDECINE DE L'INDOCHINE

THUỐC CHỮA MẮT CỦA QUAN Y-KHOA BÁC-SĨ CASAUX

Giám-đốc nhà thương chữa mắt hàng Gà, Hanoi, đã kinh-nghiệm mà chế ra để chữa cho người Annam

Kiến-hiệu lạ thường — Không sót

Đỡ lâu không hỏng — Rẻ tiền

Giá một lọ có ống nhỏ rọt . . . . . 0$90

ĐỘC QUYỀN BÁN TẠI:

PHARMACIE CHASSAGNE

59, RUE PAUL-BERT, HANOI

3002

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Đã năm mươi năm nay nhiều người cũng đã biết nước có chất sắt là một thứ bổ ích cho họ, nên họ bắt chước mà nung những danh sắt cho đỏ rồi bỏ ngâm vào bình đựng nước. Như thế thì nước ấy không bổ ích gì cả, vì nếu người ta muốn cho thuốc với sắt mà ngấm vào trong thân thể được thì tất phải chế tạo ra cũng giống như nguyên chất của thứ ăn mới được. Chính một ông đại danh-y là quan bác-sĩ Rabuteau ở Ba-lê, ngài đã tìm ra cái ích lợi của sắt mà chế lẫn với thuốc để ngấm vào thân thể, là thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) thực là công-hiệu lạ lùng.

Chỉ dùng vài lọ, đỏ da thắm thịt, sức lực mạnh mẽ, khỏe mạnh là lùng, trong mình khoan khoái.

Ăn uống để tiêu và lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

3045

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bịnh đi rửa, xưng đọ đầy, đau tức đầy, ăn không ngon, ngủ không yên, thở tiểu. Có thể sinh ra các bịnh khác nữa.

Muốn khỏi các bịnh ấy thì nên dùng thuốc:

Elixir Tridigestif

có các chất: Pancréatine, Diastase và Papaine.

Giá mỗi chai: 1$50

Có bán tại: Nhà Ba-chuông Hanoi

VÌ MÙA MƯA

Sang Lào phải đi lối Đông-hà

CÔNG-TY PHẠM-VĂN-PHI

Có các đường chạy thư ở phía bắc Trung-kỳ

LƯỢT ĐI

Đông-hà cứ thứ ba chạy lên Laobao nghỉ, năng hôm sau đi đến Savannakhet đáp chuyến tàu thủy sang Vientiane.

LƯỢT VỀ

Savannakhet cứng nhứt thứ hai chạy đến Schepone nghỉ, chiều hôm sau tới Đông-hà.

Mỗi chủ-nhật chạy có một chuyến, các quý-khách ai muốn đi xin đến giảng-tiệp cho biết trước hai mươi bốn giờ để hãng-ty liệu xếp xe cho đủ.

Đường đi Huế và Tân-lý đi Nghĩa-hưng ngày nào cũng có xe chạy, xin lấy vé trước một ngày.

Lối đánh giây thép: PHANVANPHI.

Tinh, Đông hà, Tân-lý, Khoảnh hay là Hanoi

3008

Cách chế-tạo tối-tân của Pháp

HOTCHKISS

Một cái kiểu độc-nhất vô-song. — 12 mã-lực. — Về đường lịch-sự và về đường cơ-khí cũng hơn các kiểu có tiếng nhất thế-giới, mà lại hơn các kiểu khác về đằng giá rẻ và về sự tinh-vi cải các lối chế-tạo Pháp.

Vừa có những tính-chất hay của các kiểu xe nhỏ vì các kiểu xe lớn.

ĐÓ LÀ KIỂU XE:

« LE JUSTE MILIEU »

Xưởng xe ô-tô BOBILLOT

3011

Nhà Ba-chuông

TỨC LÀ HIỆU

BÁO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu. Trị bệnh mất máu, khi huyết mỏng yếu, thần thì mỏi mệt gầy còm, hay ưa kém huyết sinh ra ho phổi, làm cho hay ho nặt.

ẤY LÀ:

THUỐC NƯỚC

BỔ HUYẾT

MẠU BỔ 1$40

3021

Bà các ngài đau dọ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng:

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn đã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là:

Đau tỳ vị, bịnh đầy, bịnh ợ chua, vân vân...

Giá bán: 0$85 một lọ

Hỏi tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

9, Rue Paul Bert, Hanoi

3022

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.

Mắc bệnh ghịp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là:

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

3001

Rắc thuốc bột

SUDOL

thì trừ khắc tuyệt nọc

RÔM-SẢY

Lúc đang ngứa ngáy khó chịu được rắc thuốc Sudol thì thấy dễ chịu lạ thường, mà sau rôm-sảy không mọc lên được nữa.

Thuốc này quý vô cùng, mà giá lại rẻ.

Một hộp lớn: 0$50

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng-tiền

HANOI

3023

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT — HANOI

CÁC ĐỒ MỪNG TẾT

TẠI GIAN HÀNG ĐỒ VÀNG BẠC

Carafon nửa pha lê hình tròn, cổ mạ bạc, có nút. . .	1$50
Carafon nửa pha lê hình giải, cổ lớn mạ bạc . . .	1$75
Coupe có chân cao, mạ bạc, viền đỏ, ở trong bằng pha lê	3$75
Coupe có chân, đồng mạ bạc, ở trong bằng pha lê.	3$25
Đồ uống nước chè, uống cà phê, bằng kim khí mạ bạc, một ấm cà-phê, 8 cái chén, có quai giữ nóng, khay chữ nhật.	45$00
Đồ uống rượu, 6 cái cốc, kim khí mạ bạc, khay mạ bạc, khay bù dục, thành khay kiểu lạ	1$80
Timbale kim khí mạ bạc, có trạm.	2$25

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI:

EVO KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm và dân bà ở cữ* . . . . . *Một litre:* 2$40

Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai:* 1,25

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai:* 1,25

Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phổi rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

SIROP D'HÉMOGLOB NE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm.* . . . . . *Một chai:* 1,25

GOUTTES NOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều.* . . . . . *Một chai:* 0,80

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản-hiệu xin trả lời ngay

Tiền gửi hàng phần người mua phải chịu

3003

3046

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn — Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)